

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ: "БЕПАРВОЛИК ПАНДЕМИЯГА ҚАРШИ БАРЧА ИШЛАРИМИЗ НАТИЖАСИНИ ЙЎҚҚА ЧИҚАРИШИ МУМКИН"

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 26 май куни инвестиция масалалари муҳокамасига бағишланган видеоселектор йиғилиши аввалида мамлакатимизда коронавирус пандемиясига қарши кураш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида алоҳида тўхталиб ўтилди.

Давлатимиз раҳбари, жумладан, шундай деди:

— Кейинги кунларда коронавирус билан касалланганлар сони мамлакатимизда ҳам кўпайгани қайд этилмоқда. Айтиш керакки, аксарият ҳудуд ва корхона раҳбарлари, фуқароларимиз карантин чораларининг юмшатишларини "касаллик тугади" деб, нотўғри талқин қилмоқдалар.

Бугунги кунгача чет элдан 47 минг фуқароларимиз олиб келинди. Афсуски, уларнинг, айниқса, кейинги икки ҳафта давомида кириб келганларнинг аксариятида коронавирус аниқланган.

Беморларнинг қарийб 50 фоизини ҳам хориждан келган фуқаролар ташкил этади.

Кейинги 10 кунда 3,5 минг одам ҳаво йўллари, 7 мингга яқин ватандошимиз чегара постлари орқали юртимизга кириб келиши кутилляпти. Бунга қўшимча яна 100 минг нафардан ортиқ киши Ўзбекистонга қайтиш истагини билдириб, навбат кутмоқда.

Фуқароларимиз қайтиб келаётган давлатлар ҳамда қўшни мамлакатлардаги вазиятнинг оғирлигини ҳисобга олиб, хотиржамликка берилиш мумкин эмас.

Айниқса, бозорлар, савдо комплекслари, банкларда ижтимоий масофага амал қилмаслик, кўча-кўйда тиббий ниқоб тақмаслик, бемалол ва хотиржам бўлиб, уйларда турли тadbирлар ўтказиш ҳолатлари кўпаймоқда. Бундай салбий ҳолатлар касалликни аниқлаш, олдини олиш ва даволаш учун қилаётган барча ҳаракатларимиз, бюджетдан олинаётган триллионлаб харажатларимиз натижадорлигини йўққа чиқариши мумкин.

Республика комиссияси вилоят ҳокимлари билан бирга бир кун муддатда эпидемиологик вазият ёмонлашган ҳудудларнинг тоифасини қайта кўриб чиқсин ҳамда карантин чораларини кучайтириш бўйича таклиф киритсин.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги "қизил" ва "сарик" ҳудудларда кунлик тест олиш сонини ошириши лозим. Бунда тиббиёт муассасалари, бозорлар, банклар ва аҳоли кўп жойларда назорат тестлар олишни кўпайтирсин.

Шу ўринда бир муҳим масалага эътибор қаратмоқчиман. Пандемиянинг иқтисодий таъсирини юмшатишга қаратилган 16 та ҳужжат қабул қилдик. Лекин жойларда ушбу қарорлар ижросини ташкил этиш оқсамоқда, яратилаётган шароит ва имтиёزلарни фуқаролар ва тadbиркорларга манзилли етказиш оламаямиз.

Олий Мажлис палаталари жойларда халқ депутатлари кенгашлари билан бирга пандемияга оид Президент қарорлари ва топшириқлари ижроси юзасидан парламент ва кенгашларнинг таъсирчан назоратини йўлга қўйиши кутилган натижа бериши мумкин.

Шунингдек, туман, шаҳар, вилоят ҳокимлари, вазирлар ҳар ойда бир марта Президент қарорлари ижроси бўйича брифинг ўтказиб, оммавий ахборот воситалари, парламент вакиллари ва кенг жамоатчилик олдида ҳисобот бериб бorsин.

Албатта, карантин чораларини юмшатиш туфайли 19 мингдан зиёд (91 фоиз) саноат, 9 мингта (76 фоиз) қурилиш, 51 мингта (52 фоиз) хизмат кўрсатиш, 45 мингта (44 фоиз) савдо корхоналарининг фаолияти тикланди.

Бунинг натижасида май ойида солиқ ва божхона тушумлари ўтган ойнинг шу даврига нисбатан 230 миллиард сўмга, товар-хонадорлик биржасида қурилиш материаллари савдоси ҳажми эса, 20 фоизга кўпайди. Тижорат банклари томонидан кредит ажратиш ҳажми ўтган ойнинг шу даврига нисбатан 13 фоизга ўсди.

Бу борадаги ишларимизни карантин талабларига қатъий амал қилган ҳолда, ҳам тармок, ҳам худуд кесимида манзилли тарзда давом эттиришимиз лозим.

ЎЗА

ЛОЙИҲАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ БЎЙИЧА МЕЗОНЛАР БЕЛГИЛАБ БЕРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти раислигида 26 май куни инвестиция масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди. Тадбирда Инвестиция дастурининг жорий йил дастлабки тўрт ойидаги ижроси таҳлил қилиниб, прогноз кўрсаткичларини сўзсиз бажариш, жумладан, йирик ишлаб чиқариш қувватлари, ижтимоий ва инфратузилма объектларини фойдаланишга топшириш чора-тадбирлари муҳокама қилинди.

2020 йилги Инвестиция дастурига 3 мингдан ортиқ лойиҳа киритилган бўлиб, уларни амалга ошириш учун 235 триллион сўмлик инвестициялар, жумладан, 7 миллиард доллар тўғридан-тўғри хорижий сармоялар ўзлаштирилиши белгиланган.

Қарийб бир ойдан кейин биринчи ярим йиллик тугайди. Бугунги мураккаб даврда иқтисодий барқарорликни таъминлаш, инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш борасидаги ишларнинг дастлабки натижалари юзага чиқадди.

Шу боис, давлатимиз раҳбари қисқа вақтларда натижа берадиган, айниқса, янги иш ўринлари яратадиган ва иқти-

содий ўсишни таъминлайдиган лойиҳалар бўйича ишлаш лозимлигини таъкидлади.

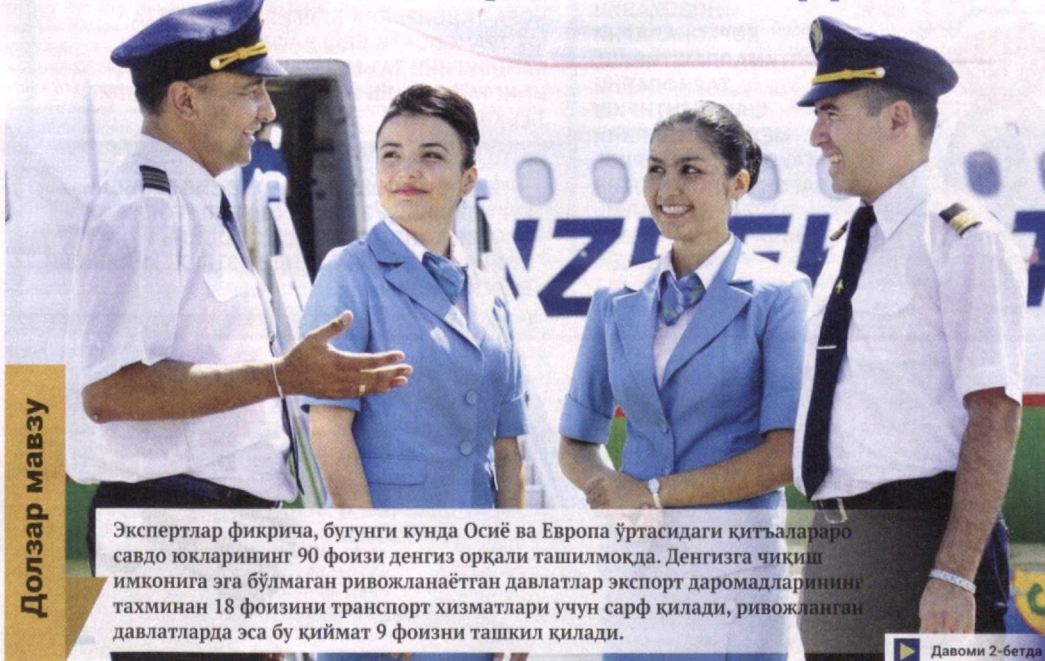
Аввало, ижтимоий соҳа ва инфратузилма объектлари масаласига эътибор қаратилди. Ҳозирги кунда Самарқанд вилоятида 38 та, Тошкент вилоятида 89 та, Хоразм вилоятида 41 та лойиҳа бўйича қурилиш ишлари орқада қолаётгани қайд этилди.

Уй-жой коммунал хизмат вазирлиги ҳамда Сув ҳўжалиги вазирлигига Инкирозга қарши курашиш жамғармасидан молиялаштириладиган объектларда қурилишни жадаллаштириш вазифаси юклатилди.

26 май куни Олмалик кон-металлургия комбинатида рангли ва қимматбаҳо металллар ишлаб чиқаришни кенгайтириш тўғрисида Президент қарори қабул қилинди. Унга кўра, металлургия комплекслари ва 2 та мис бойитиш фабрикаси барпо этиш орқали мис ва олтин ишлаб чиқариш ҳажми 3 баробар оширилиб, мис ишлаб чиқариш кўрсаткичлари 400 минг тонна, олтин 50 тонна ва қумуш 270 тоннагача етказилади.

▶ Давоми 2-бетда

ИЗЧИЛ РИВОЖЛАНИШНИНГ БАРҚАРОР ПОЙДЕВОРИ

Долзар мавзу

Экспертлар фикрича, бугунги кунда Осиё ва Европа ўртасидаги китъалараро савдо юқларининг 90 фоизи денгиз орқали ташилмоқда. Денгизга чиқиш имконига эга бўлмаган ривожланаётган давлатлар экспорт даромадларининг тахминан 18 фоизини транспорт хизматлари учун сарф қилади, ривожланган давлатларда эса бу қиймат 9 фоизни ташкил қилади.

▶ Давоми 2-бетда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

«МЕҲР-САХОВАТ» КЎКРАК НИШОНИНИ ТАЪССИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Жаҳон миқёсида кенг тарқалиб, глобал муаммога айланган коронавирус пандемияси даврида, шунингдек, турли табиий офатлар, фавқуллода ҳолатлар туфайли эл-юртимиз бошига тушган синовли кунларда мавжуд хавф-хатарларга қарши курашда, уларнинг оқибатларини бартараф этишда мардлик ва жасорат намунасини кўрсатган, миллий қадрият ва аъёналаримизни муносиб давом эттириб, меҳр-оқибат, саховат, ҳиммат ва олижаноблик фазилатларини улғайта келаётган, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва уларга беминнат кўмак бериш борасидаги ишларни умумхалқ ҳаракати даражасига кўтаришга катта ҳисса қўшган, жами-

ятимизда тинчлик-осойишталик, бирлик ва ҳамжихатлик муҳитини мустаҳкамлашда фаол иштирок этиб, бегараз ҳомийлик ёрдами ҳамда эзгу ишлари билан кўпчиликка алоҳида ўрнат бўлаётган юртдошларимизни тақдирлаш мақсадида:

1. «Меҳр-саховат» кўкрак нишони таъсис этилсин.
2. Қўйидагилар:
«Меҳр-саховат» кўкрак нишони тўғрисидаги низоми 1-иловага мувофиқ;
«Меҳр-саховат» кўкрак нишонининг тав-

сифи 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси икки ҳафта муддатда «Меҳр-саховат» кўкрак нишонлари ва уларнинг гувоҳномаларини белгиланган тартибда тайёрланиши-ни таъминласин.

4. Ушбу Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н.Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари З.Ш.Низомиддинов зиммасига юқлансин.

Ўзбекистон Республикасининг

Президенти

Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2020 йил 26 май

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2020 йил 26 майдаги ПФ-5999-сон Фармонида 1-илова

«Меҳр-саховат» кўкрак нишони тўғрисидаги НИЗОМ

1. «Меҳр-саховат» кўкрак нишони билан Ўзбекистон Республикаси фуқаролари:

- жаҳон миқёсида кенг тарқалиб, глобал муаммога айланган коронавирус пандемияси даврида, шунингдек, турли табиий офатлар, фавқуллода ҳолатлар туфайли эл-юртимиз бошига тушган синовли кунларда мавжуд хавф-хатарларга қарши курашда, уларнинг оқибатларини бартараф этишда мардлик ва жасорат намунасини кўрсатгани;
- танти ва олижаноб халқимизнинг буюк тарихий ва маънавий қадриятларини, миллий аъёналарини муносиб давом эттириб, меҳр-оқибат, саховат ва ҳиммат каби юксак фазилатларни улғайта келаётгани;
- аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламини ҳар томонлама қў-

ллаб-қувватлаш борасидаги ишларни умумхалқ ҳаракати даражасига кўтаришга катта ҳисса қўшгани;

— хайрия ва саховат маблағларини тўғри ва ҳолис йўналтириш, қийин аҳволга тушган аҳолига ўз вақтида беминнат кўмак беришдаги ташаббускорлиги;

— бугунги мураккаб ва оғир шароитда жамиятда тинчлик-осойишталик, бирлик ва ўзаро ҳамжихатлик муҳитини мустаҳкамлашдаги фаоллиги;

— бегараз ҳомийлик ёрдами ҳамда эзгу ишлари билан кўпчиликка алоҳида ўрнат бўлгани учун мукофотланади.

2. «Меҳр-саховат» кўкрак нишони билан Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаган шахслар ҳам тақдирланиши мумкин.

3. «Меҳр-саховат» кўкрак нишони

Ўзбекистон Республикаси Президенти ёки унинг номидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Спикери, Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири, вазирлик, идора ва жамоат бирлашмаларининг республика органлари раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари, шунингдек, бунга вақил қилинган бошқа шахслар томонидан тантанали вазиятда топширилади.

4. Мукофотланганларга кўкрак нишони билан бирга унинг гувоҳномаси берилади.

5. «Меҳр-саховат» кўкрак нишони кўкракнинг чап томонида давлат мукофотларидан кейин тақилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2020 йил 26 майдаги ПФ-5999-сон Фармонида 2-илова

«Меҳр-саховат» кўкрак нишонининг ТАВСИФИ

«Меҳр-саховат» кўкрак нишони 0,25 микро қалинликда олтин қопланган мис қотишмасидан тайёрланади ва диаметри 34 миллиметрли доира шаклида бўлади.

Кўкрак нишонининг марказида кўтарилаётган куёш нурлари фонидида гэмхўрлик билан қучиб турилган инсонларнинг рамзий тасвири акс эттирилган. Кўкрак нишонининг айланаси бўйлаб, юқори қисмида оқ эмаль фонидида «MEHR-SAXOVAT» ёзуви ва қуйи қисмида иккита дафна новдаси жойлашган. Ҳарфлар баландлиги — 2,2 миллиметр.

Кўкрак нишонининг орқа томонида Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвирланган.

Кўкрак нишонининг қалинлиги — 3 миллиметр.

Ёзув ва тасвирлар — бўртма.

Кўкрак нишонининг олд ва орқа томонларининг четлари қабарик доира билан ўралган.

Кўкрак нишони илмоқ ва халқа ёрдамида Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи рангларидида шойи лента қопланган беш қиррали қадагичга уланган.

Қадагичнинг орқа томонида кўкрак нишонини қийимга тақиб қийиш учун тўғноғич қўринишидаги мослама ўрнатилган.

АФҒОНИСТОНДА ТИНЧЛИК ЎРНАТИЛИШИНИНГ АСОСИЙ БОСҚИЧЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Нуқтаи назар

Сўнгги вақтларда Афғонистонда тинчлик ўрнатиш масаласида янги ижобий жараёнлар пайдо бўлмоқда. Хусусан, АКШ ва «Толибон» ҳаракати ўртасида тарихий тинчлик шартномаси имзоланди.

Охириги 20 йилда иккинчи маротаба муқаддас Рамазон ойи муносабати билан уч кунлик ўқ отишини тўхтатиш эълон қилинди. Расмий Қобул ва толиблар ўртасида ўзаро маҳбустларни озод этиш давом этмоқда.

Узоқ вақт мобайнидаги беқарорликдан сўнг Афғонистонда сиёсий инкирозга барҳам берилди. Ашраф Ғани ва Абдулла Абдулла ўртасида ҳокимият тақсими бўйича келишув имзоланди.

Унлаб йиллар давом этган можоро ечимини топди, дейишга ҳали эрта, аммо мазкур муаммонинг ҳал этилишига умид қилиш учун асослар мавжуд.

Элдор АРИПОВ,

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институти директори

▶ Давоми 3-бетда

ЛОЙИҲАЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ БЎЙИЧА МЕЗОНЛАР БЕЛГИЛАБ БЕРИЛДИ

Бошланиши 1-бетда

Заргарлик ва электр техникаси каби тармоқлар бундан фойдаланиб, ишлаб чиқариш ҳажми ва иш ўринларини кўпайтириши зарурлиги таъкидланди.

Маълумки, жорий йилги вазиятни инобатга олиб, кечиктириш мумкин бўлган қурилишлар учун ажратилган 450 миллиард сўм Инвестиция дастуридан чиқарилган эди. Бу маблагнинг 150 миллиард сўми 40 минг гектар ерни ўзлаштириб, 80 мингта доимий иш ўрни яратишга йўналтирилди.

Йиғилишда ҳар бир тармоқ ва ҳудуд раҳбари бюджетдан молиялаштириладиган инвестиция лойиҳаларини яна бир бор қўриб чиқиб, харажатларини оптималлаштириши зарурлиги таъкидланди.

— Ҳар бир лойиҳани амалга оширишдан олдин ушбу объект ҳудуд ривожига ҳамроҳлиги, бундан аҳолига наф борми, қанча одам иш билан таъминланади, деган саволларга жавоб топиш шарт, — деди Шавкат Мирзиёев.

Бош вазир ўринбосарларига келаси йил учун Инвестиция дастурига биринчи навбатда янги иш ўринлари яратадиган ва камбағалликни камайтиришга ёрдам берадиган лойиҳаларни киритиш мезонларини жорий этиш топширилди.

Объект қиймати, лойиҳаларнинг сифати ва уларнинг келгусидаги натижадорлиги кўп жиҳатдан лойиҳа ҳужжатларига боғлиқ. Уларнинг аксарияти халқаро талабларга жавоб бермайди, хориждан жалб қилинган компания ва мутахассислар бу лойиҳалар асосида ишлаб олмайдди.

Шу боис, ҳажон стандартларини тезроқ адаптация қилиш шартлиги таъкидланди. Келаси йилдан бошлаб бюджет маблаглари ҳисобидан йирик объектларни лойиҳалашдан тўғри, уларни фойдаланишга топширишгача бўлган барча жараён халқаро меъёрлар асосида амалга оширилиши белгиланди. Шунингдек, лойиҳалашга маблаг ажратилиш бўйича қўйилган чекловлар бекор қилинади.

Қурилиш вазирлигига лойиҳа ҳужжатларини ишлаб чиқиш, қуриш, экспертизадан ўтказиш бўйича халқаро стандартларни жорий этиш юзасидан топшириқлар берилди. Бунда лойиҳа ташкилотларининг муаллифлик ва бюрократияларнинг техник назорат бўйича масъулияти ва жавобгарлиги ҳам аниқ белгиланади.

Йиғилишда тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар иштирокидаги лойиҳалар ҳам атрофлича таҳлил қилинди.

Жорий йилда ўзлаштирилаётган бундай сармояларнинг 34 фоизи нефть-газ, энергетика, тоғ-кон ва металлургия тармоқлари ҳамда 52 фоизи ҳудудий лойиҳаларга тегишли. Шу билан бирга, электротехника, кимё ва озиқ-овқат саноатида бу каби инвестицияларни бир неча баробар ошириш имконияти мавжудлиги қайд этилди.

Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлигига “ўсиш нуқтаси” бўла оладиган ахборот технологиялари, заргарлик, кимё, электр техникаси, олий таълим, соғлиқни сақлаш соҳаларига фаол сармоялар жалб қилиш бўйича алоҳида ёндашувлар ишлаб чиқиш вазифаси топширилди. Умуман, тўғридан-тўғри инвестицияларни жалб қилиш бўйича ёндашувларни ўзгартириш, маҳаллий инвесторларни қўллаб-қувватлашни кенгайтириш лозимлиги таъкидланди.

Бугунги кунгача фақат хорижлик инвесторлар учун кўзда тутилган имтиёзлар энди маҳаллий хусусий сармоядорлар учун ҳам жорий

қилинади. Мисол учун, хусусий инвестор ўз ҳисобидан 25 миллион доллардан ортиқ қийматдаги лойиҳа бошласа, ташқи муҳандислик-коммуникация тармоқлари бюджет ҳисобидан куриб берилди.

Шунингдек, чет элда яшаётган ватандошларимизни мамлакатимизга инвестиция киритишга рағбатлантириш ва улар билан доимий ишлаш бўйича кўрсатмалар берилди.

Йиғилишда пандемия сабабли ўзлаштирилмай қолган бўлган тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар соҳалар ва ҳудудлар кесимида қўриб чиқилди. Бундай лойиҳаларнинг истиқболлини ўрганиб, муддатларини кечиктириш ёки ўрнига янгиларини киритиш мумкинлиги қайд этилди.

Халқаро молия институтлари кредитлари ҳисобига амалга ошириладиган 98 та лойиҳа бўйича маблагларни ўзлаштириш даражаси танқид қилинди. Вазирликларга муаммоларни тез орада бартараф этиб, лойиҳаларни жадаллаштириш бўйича топшириқлар берилди.

Инвестиция дастури доирасида жорий йилда 206 та йирик лойиҳани ишга тушириш режалаштирилган. Улардан 39 тасида муддатдан кечиктириш хавфи бор. Бу лойиҳаларнинг асосий қисми энергетика, тўқимачилик, электр техникаси, транспорт тармоқлари ҳамда Навоий, Наманган, Сирдарё ва Фарғона вилоятларига тўғри келади.

Президентимиз бу лойиҳалар натижасида минглаб иш ўринлари яратилиши, импорт ўрнини босувчи ва экспортбop маҳсулотлар ишлаб чиқарилиши зарурлигини таъкидлаб, мутасаддиларга тегишли кўрсатмалар берди.

Фойдаланишга топширилган йирик ва ўрта ишлаб чиқариш қувватларини мониторинг қилиш бўйича доимий комиссия ташкил этилиши белгиланди. Бу комиссия корхоналар ишга тушгандан сўнг уларнинг етарли хомашё ва инфра-тузилма билан таъминланиши, тўлиқ қувватда ишлашига масъул бўлади.

Йиғилишда, шунингдек, аҳоли даромадини оширишга хизмат қиладиган кичик лойиҳаларга инвестицияларни қўлайитириш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

Масалан, Андижонда мева-сабзавотчилик, чорвачилик, паррандачилик йўналишларидаги 7 та кластер билан 9 мингдан зиёд аҳоли ўрта-сида касаначилик усулида кооперацияни йўлга қўйиш бўйича 40 миллион долларлик лойиҳалар ишлаб чиқилган. Ушбу тажриба асосида бошқа аҳоли зич ҳудудларда ҳам шундай тизим қилиш бўйича топшириқлар берилди.

Саноати ривожланмаган Томди туманида 320 миллион долларлик 70 та ҳамда Пахтачи туманида 660 миллион долларлик 83 та инвестиция лойиҳаси шакллантирилган. Уларни амалга ошириш учун Пахтачи тумани Навоий шаҳри билан, Томдиннинг Зарафшон шаҳри билан чегарадош ҳудудда саноат зоналари ташкил этилиши мўлжалланган.

Мутасаддиларга, шунингдек, саноати ривожланмаган бошқа туманлар бўйича имкониятларни аниқлаб, саноат зоналари ташкил этиш юзасидан кўрсатмалар берилди. Давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини қўлайитириш масаласига ҳам тўхталиб ўтилди.

Видеоселектор йиғилишида иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудудлар раҳбарлари жорий йилнинг ўтган давридаги натижалар ҳамда йил охиригача мўлжалланган инвестиция фаолияти юзасидан ҳисобот берди.

ЎЗА

Долзар мавзу

ИЗЧИЛ РИВОЖЛАНИШНИНГ

Бошланиши 1-бетда

БМТнинг Савдо ва тараққиёт бўйича конференцияси (ЮНКТАД) мутахассислари маълумотларига кўра, Марказий Осиё мамлакатлари учун транспорт харажатлари кўпича импорт қилинадиган товарлар қийматининг 60 фоизига етади. Бу эса сўнгги йилларда минтақа давлатларининг халқаро аҳолиятта молик бўлган транспорт имкониятларини кенгайтириш борасидаги саъй-ҳаракатларни жадаллаштиришга туртки бермоқда.

Бутун дунёда тождор вирус авж олиши туфайли транспорт соҳасидаги мавжуд муаммолар янада чуқурлашиб кетди. Юзага келган иқтисодий инкироз сарҳад нималигини билмай, кенгайиб борапти. Хусусан, жаҳонда транспорт алоқалари деярли тўхтаб қолди. Соҳадаги компаниялар бундан жиддий зарар кўрмоқда. Масалан, биргина авиация тармоғида жорий йил якунигача дунё бўйича 113 миллиард доллар йўқотилиши тахмин қилинмоқда.

Давлатимиз раҳбари 25 май куни транспорт соҳасининг барқарор ишлашини таъминлаш ва изчил ривожлантириш масалалари бўйича ўтказган йиғилишда пандемия оқибатида юзага келган вазият таҳлил этилар экан, мамлакатимиз транспорт корхоналари карантин чекловлари сабабли ҳозиргача 340 миллиард сўм зарар кўрган, эпидемиологик вазият барқарорлашгунча бу рақамлар яна ошиши таъкидланди.

Президентимиз ҳозирги шароит ва талаблар асосида транспорт соҳасининг барқарор ишлашини таъминлаш вазифаларини белгиллаб берди, — дейди транспорт вазирлиги ўринбосари Жасур Чориев. — Бинобарин, ўз вақтида қабул қилинган фармон ва қарорлар транспорт корхоналарининг фаолиятини давом эттириши ва молиявий барқарорлиги учун катта туртки бермоқда. Масалан, карантиндан энг кўп зарар кўрадиган “Uzbekistan Airways” ва “Uzbekistan Airports” акциядорлик жамиятларининг 122 миллион доллар кредитлари тўлов муддатлари узайтирилди, 60 миллиард сўмлик солиқ имтиёзлари тақдим этилди. Инкирозга қарши курашиш жамғармасидан айланма маблаг сифатида 50 миллион доллар миқдорда фоизсиз ссудалар ажратилди.

Айни чоғда вазирлик томонидан пандемиянинг соҳага салбий таъсирини камайтириш ва қўшимча даромад манбаларини топиш, харажатларни оптималлаштириш чоралари қўрилмоқда. “Uzbekistan Airways”нинг мавжуд ҳаво кемалари паркидан самарали фойдаланиш, хизматлар экспорти ва авиаконпания даромадларини ошириш мақсадида 4 та “Боинг-767” йўловчи самолёти юк ташувига мослаштирилди. Бунинг натижасида улар билан бир йилда 60 минг тоннадан ортиқ юк ташуш оқали 120 млн. доллар қўшимча даромад олиш имкони яратилди. Жорий йилнинг январь-апрель ойларида “Uzbekistan Airways”нинг юк ташувлари ҳажми 4 650 тоннани ташкил этиб, ўтган йилнинг ушбу даврига нисбатан 15, парвозлар сони 24 баробар ошди.

Республика махсус комиссияси қарорига кўра, шу йилнинг 18 майдан бошлаб карантин қоидаларига амал қилган ҳолда Тошкент шаҳридан Нукус, Урганч, Термиз шаҳарларига авиакатновлар тикланди. Тошкент шаҳридан Навоий, Бухоро, Қарши шаҳарларига “Афросиёб” теъжорат поезди ҳамда Фарғона водийсига темир йўл катнови қайта йўлга қўйилди.

Қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини хориж бозорларига олиб чиқиш, бунда маҳаллий экспортёрларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, улар учун қўлай шарт-шароитларни тақдим этиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу мақсадда Транспорт вазирлигидега узлуқсиз фаолият юритувчи штаб ташкил этилиб, пандемия даврида миллий экспортёр ва импортёрлар юкларини манзилларига етказишда амалий ёрдам бериш ва вужудга келаётган муаммоларни оператив ҳал қилиш чоралари қўрилмоқда.

— Маҳаллий тадбиркорлик субъектлари, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини етиштирувчилар ва

БАРҚАРОР ПОЙДЕВОРИ

озик-овқат таъминоти билан шугулланувчи тадбиркорларга маҳсулотини экспорт қилишга қўмақлашиш мақсадида муайян йўналишлар бўйича оптималлаштирилган тарифларда юк ташуш парвозлари ҳам йўлга қўйилди, — дейди Жасур Чориев. — Айни дамда “Uzbekistan Airways” АЖ томонидан Тошкент — Навоий — Дубай, Тошкент — Наманган — Москва, Тошкент — Сеул, Тошкент — Шанхай, Тошкент — Пекин, Тошкент — Лондон йўналишларида мунтазам юк ташувлари амалга оширилмоқда.

Қолаверса, келиб тушган буюртмалар асосида чартер юк парвозларини амалга ошириш имконияти тақдим этилмоқда. Биргина 13-25 май кунлари ҳаво транспорти оқали жами 83,3 тонна мева ва тўқимачилик маҳсулотлари Москва, Шанхай, Дубай, Сеул ва Бангкок шаҳарларига етказилди. Масалан, 22 май куни Gold Dried Fruits Export корхонаси янги узилган 30 тонна гипслон юк кемаларимиз оқали Корея Республикасига экспорт қилди.

Йиғилишда Транспорт вазирлигига соҳада пандемиянинг таъсирини юмшатиш, корхоналарни иқтисодий қўллаб-қувватлаш бўйича аниқ чоралар қўриш юзасидан топшириқлар берилди. Энг аввало, “Uzbekistan Airways” ва “Uzbekistan Airports”ни пандемия таъсиридан олиб чиқиш бўйича бизнес модель ишлаб чиқишимиз зарур. Европа-Хитой йўналишида юк ташуш бозорига кириш оқали қўшимча даромад олиш, жорий ва инвестициявий харажатларни оптималлаштиришимиз лозим. Шу билан бирга, рақобатни кучайтириш учун фуқаро авиацияси бозорига янги ташувчиларни жалб қилиш, “Uzbekistan Airways”ни нуфузли хорижий компания бошқарувига бериш масаласи қўриб чиқилиб, аэропортларни модернизация қилиш, Андижон, Бухоро, Урганч ва Қарши халқаро аэропортларини давлат-хусусий шерикликка бериш бўйича тендер эълон қилиниши белгиланди.

Пандемия даврида халқаро автомобиль ташувларида айрим давлатлардаги чекловлар ва тирбандликлар рўй бераётгани сабабли юк ташувлари темир йўл транспортига йўналтирилмоқда. Натижада соҳада юк ташушга талаб кескин кўпайиб, халқаро юк ташувларида темир йўлнинг улуши 75 фоиздан 87 фоизга ошган.

— Миллий экспортёрларимиз учун темир йўлда ташуш бўйича қўлайликлар яратиш мақсадида Россия, Туркия, Қозғистон, Туркменистон, Афғонистон, Озарбайжон, Грузия, Эрон транспорт идоралари раҳбарлари билан мунтазам видеомуроқотлар ўтказиб борилапти, — дейди “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи Хусниддин Хосилов. — Асосий халқаро йўналишлар бўйича темир йўл ташувларига чегирамалар олиш ҳи-

собиға тарифлар 2019 йилга нисбатан 50-70 фоиз камайтирилди. Жорий йилнинг апрель-май ойларида Олмалик кон-металлургия комбинатининг мис ва қалай юклари ортилган 9 та блок-поезд Тошкент — Оқтоғ — Боку — Тбилиси — Карс — Истанбул йўналиши оқали Туркияга юборилди.

Умуман олганда, пандемия бўлишига қарамай, ҳозирги пайтда темир йўл тармоғида хизматлар сифатини яхшилаш ва таннархни тушириш оқали мижозларни қўлайитириш учун яхши имконият юзага келган. Йиғилишда таъкидланганидек, тизимда асосий воситаларнинг эскиргани, жамият таркибидега носоҳавий активларнинг қўпчилиги асосий фаолиятни ривожлантиришга тўсқинлик қилмоқда. Корхоналарни оптималлаштириш, тарифларни шакллантириш механизмларини такомиллаштириш, вагон ва локомотив паркинги янгиллаш бўйича топшириқлар берилди.

Бу борадаги ишлар бошлаб юборилди. Масалан, Осиё тараққиёт банки маблагларини жалб қилиш дастурига асосан, 2020-2022 йиллар давомида 24 та локомотив сотиб олиш бўйича лойиҳа амалга оширилмоқда ва ўтказилган халқаро тендер натижаларига кўра CNtic-crt-dfisco (Хитой) консорциуми билан шартнома имзоланди. Шунингдек, Россиянинг Новочеркасск локомотив қуриш заводидан 5 та юк электровозини харид қилиш режалаштирилган бўлиб, жорий йилнинг июль ойида улар юртимизга келтирилади. Табиийки, бу каби чоралар манзилларни яқин, юк ташуш имкониятларидан янада самарали фойдаланишга хизмат қиладди.

Йиғилишда автотранспортда халқаро юк ташувчи корхоналарни қўллаб-қувватлаш масаласига ҳам эътибор қаратилди. Маҳаллий ташувчиларнинг қатновлар сонини янада ошириш, ташқи савдода уларнинг улушини 60 фоизга етказиш чора-тадбирлари белгиланди. Битта юк транспортни беш нафаргача аҳоли бандлигини таъминлаши, бу тармоқда 30 мингта янги иш ўрни яратиш мумкинлиги таъкидланди.

Ички йўллар масаласи муҳокама қилиниб, уларнинг ҳолати ёмонлиги, одамлар бундан норози экани қайд этилди. 80 минг километр ички йўлларни реконструкция қилиш, бу борада бутун дунёда қўлланиб келинаётган “фойдаланувчи тўлайди” тизимини жорий этиш зарурлиги таъкидланди. Қамчиқ довонида муқобил туннель қурилишини ўз ичига олувчи “Тошкент — Андижон” пуллик автомобиль йўли лойиҳаси бўйича тендер эълон қилиниши белгиланди.

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 25 май куни ТРАНСПОРТ СОҲАСИНИНГ БАРҚАРОР ИШЛАШНИ ТАЪМИНЛАШ ВА ИЗЧИЛ РИВОЖЛАНИТИРИШ МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА ЙИГИЛИШ ЎТКАЗДИ

Мамлакатимиз транспорт корхоналари карантин чекловлари сабабли ҳозиргача **340 МИЛЛАРД** сўм зарар кўрган. Эпидемиологик вазият барқарорлашгунча бу рақамлар яна ошиши аниқ.

КАРАНТИНДАН ЭНГ КЎП ЗАРАР КЎРАДИГАН “UZBEKISTAN AIRWAYS” ВА “UZBEKISTAN AIRPORTS” АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТЛАРИНИНГ 122 МИЛЛИОН ДОЛЛАР КРЕДИТЛАРИ ТЎЛОВ МУДДАТЛАРИ УЗАЙТИРИЛДИ, 60 МИЛЛАРД СЎМЛИК СОЛИҚ ИМТИЁЗЛАРИ ТАҚДИМ ЭТИЛДИ. ИНКИРОЗГА ҚАРШИ КУРАШИШ ЖАМҒАРМАСИДАН 50 МИЛЛИОН ДОЛЛАР МИҚДОРИДА АЙЛАНМА МАБЛАҒ СИФАТИДА ФОИЗСИЗ ССУДАЛАР АЖРАТИЛДИ.

“ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ” ТАРКИБИДАГИ НОСОҲАВИЙ КОРХОНАЛАРНИ ОПТИМАЛЛАШТИРИШ, ТАРИФЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ, ВАГОН ВА ЛОКОМОТИВ ПАРКИНИ ЯНГИЛАШ БЎЙИЧА ТОПШИРИҚЛАР БЕРИЛДИ.

МАҲАЛЛИЙ ТАШУВЧИЛАРНИНГ ҚАТНОВЛАР СОНИНИ ЯНАДА ОШИРИШ, ТАШҚИ САВДОДА УЛАРНИНГ УЛУШИНИ 60 ФОИЗГА ЕТКАЗИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ БЕЛГИЛАНДИ. БИТТА ЮК ТРАНСПОРТИ БЕШ НАФАРГАЧА АҲОЛИ БАНДЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШИ, БУ ТАРМОҚДА 30 МИНГТА ЯНГИ ИШ ЎРНИ ЯРАТИШ МУМКИНЛИГИ ТАЪКИДЛАНДИ.

“ҚАМЧИҚ” ДОВОНИДА МУҚОБИЛ ТУННЕЛЬ ҚУРИЛИШИНИ ЎЗ ИЧИГА ОЛУВЧИ “ТОШКЕНТ — АНДИЖОН” ПУЛЛИК АВТОМОБИЛЬ ЙЎЛИ ЛОЙИҲАСИ БЎЙИЧА ТЕНДЕР ЭЪЛОН ҚИЛИНИШИ БЕЛГИЛАНДИ.

ТРАНСПОРТ
ВАЗИРЛИГИ
“UZBEKISTAN AIRWAYS”
ВА “UZBEKISTAN
AIRPORTS” АКЦИЯДОРЛИК
ЖАМИЯТЛАРИНИ
ПАНДЕМИЯ ТАЪСИРИДАН
ОЛИБ ЧИҚИШ БЎЙИЧА
БИЗНЕС МОДЕЛЬ ИШЛАБ
ЧИҚАДИ.

АЭРОПОРТЛАРНИ
МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ,
АНДИЖОН, БУХОРО, УРГАНЧ
ВА ҚАРШИ ХАЛҚАРО
АЭРОПОРТЛАРИНИ ДАВЛАТ-
ХУСУСИЙ ШЕРИКЛИККА БЕРИШ
БЎЙИЧА ТЕНДЕР ЭЪЛОН
ҚИЛИНИШИ БЕЛГИЛАНДИ.

80 МИНГ КИЛОМЕТР ИЧКИ
ЙЎЛЛАРНИ РЕКОНСТРУКЦИЯ ҚИЛИШ,
БУ БОРАДА БУТУН ДУНЁДА ҚЎЛЛАНИБ
КЕЛИНАЁТГАН “Фойдаланувчи
тўлайди” тизимини жорий этиш
ЗАРУР.

Бугуннинг гапи

“АГАР АЁЛ, ОНА БАХТЛИ БЎЛСА, ОИЛА БАХТЛИ БЎЛАДИ, ОИЛА БАХТЛИ БЎЛСА, БУТУН ЖАМИЯТ, ДАВЛАТ МУСТАҲҚАМ ВА БАРҚАРОР БЎЛАДИ”

Оилалар ҳолатини ўрганиш орқали аёлларни қийнаётган кўплаб муаммолар ижобий ечим топмоқда

Элмира БОСИТХОНОВА,
Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирининг биринчи ўринбосари,
Олий Маслиҳат Сенати аъзоси

Бугун юртимиздаги ислохотлар негизда фуқароларнинг ҳаётдан рози бўлиб яшаши, эртанги кунга бўлган ишончини мустаҳкамлаш го-яси устувор аҳамият касб этмоқда.

Андижон республикаимизнинг ҳудудий жиҳатдан энг кичик вилояти ҳисобланса-да, 34 миллионлик аҳолисининг 10 фоизи шу ерда яшайди. Бу эса ҳудуддаги мавжуд ҳар бир қарч ёрнинг аҳамияти нечоғлигини, вилоят аҳолисини уй-жой билан таъминлашнинг ўзига хос жиҳатлари борлигини кўрсатиб турибди.

Президентимиз ўтган йили Андижон вилоятига таширифи чоғида ана шу жиҳатларга эътибор қаратиб, мутасаддилар олдига ҳудудда арзон, кўп қаватли уйлар қуриш ва шу орқали сонни тобора ўсиб бораётган аҳолини уй-жой билан таъминлаш масаласини тезкорлик билан ҳал этиш вазифасини қўйган эди.

Аҳоли зичлиги бўйича дунёда етакчи ўринларда турадиган Андижоннинг асқарият маҳал-ларига бир ҳовлида иккита, ҳатто учтадан оила яшайди. Бу ҳол оилалар мустаҳкамлиги-ни асрашда, аҳолининг ижтимоий тенглигини таъминлашда муаммоларга сабаб бўлади. Шу боис, арзон уй-жойлар қуриш орқали аҳолини уй-жой билан таъминлаш борасидаги ташаббус вилоят аҳлига чексиз қувонч берди, эртанги кун-

га ишончини оширди.

Президентимиз 21-22 май кунлари Андижон вилоятига қилган таширифи давомида кейин-ги икки йил ичида бунёд этилган аҳоли турар жойлари билан танишар экан, бу ишлар ортида одамларимизни, айниқса, хотин-қизларни рози қилишдек улкан мақсад турганини айтди.

Шаҳарда ҳозирги вақтда 1 минг 798 кварти-рали, кўп қаватли 41 та уй барпо этилган бўлса, Ўзбекистон Президентининг “Ипотека кредити механизми”ни тақомиллаштиришга оид қўш-имча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони асосида ишлаб чиқилган дастурга мувофиқ, шаҳарга туташ адирли ҳудудларда яна ўнлаб кўп қаватли арзон уй-жойлар қуриш режалашти-рилмоқда. Шунингдек, мазкур дастур доирасида 2020 йилда Хўжабод тумани Иттифоқ масси-вида кўп қаватли яна 35 та уй қурилади ҳамда уларнинг 9 таси уй-жойга муҳтож аҳолига бери-лиши кўзда тутилган.

Президентимиз “Замонавий қишлоқ” лойиҳа-си доирасида Пахтаобод тумани Бўстонбод қишлоғи ҳамда Қўрғонтепа тумани “Янгиҳаёт” маҳалласи учун мўлжалланган режалар билан танишар экан, қишлоқ ҳудудларида ҳам кўп қа-ватли уйлар қуриш ҳамда уларни, энг аввало, бир уйда кўпчилик яшаётган, муҳтож оилаларга бе-риш, бир сўз билан айтганда, бу борада Андижон тажрибасини яратиш лозимлигини таъкидлади.

Президентимиз Андижон вилоятида ўтказ-ган йилгилиш давомида ҳудудда камбағаллиқни қисқартириш, иш ўринлари ташкил этиш маса-лаларига алоҳида эътибор қаратди. Ҳозирги вақтда вилоятда 40 мингдан зиёд муҳтож оила борлиги, уларни ўз-ўзини банд қилиш орқали даромад топишга ўргатиш лозимлигини айтиб, мутасаддиларга ҳар бир камбағал оила муам-моларини бартараф этиш бўйича манзилли иш олиб бориш зарурлигини таъкидлади.

Бу борада белгиланган вазифалар, шунинг-дек, ишсиз оилаларни тадбиркорликка йўнал-тириш бўйича 353 миллиард сўм кредит, Тикланиш ва тараққиёт жамғармасидан 20 мил-лион доллар ажратишнинг маъълум қилди. Президентимиз масалага оид ҳар бир жиҳатга катта эътибор қаратар экан, бундан қўзланган асосий мақсадларини айтиб ўтди:

— Мени энг кўп ўйлантирадиган масала — ёшлар ва хотин-қизлар. Уларга эътибор, кўмак керак. Билими, қўлида касб-хунари

мият, давлат мустаҳкам ва барқарор бўлади”. Бу долзарб вазифалар биз, маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш тизими ходимлари зиммасига алоҳида масъулият юкляйди.

Жорий йилнинг 12-16 май кунлари Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги раҳба-рияти Қашқадарё вилоятида бўлиб, хотин-қиз-ларни қийнаётган муаммоларни биргаликда ўрганиб, ечимини қўлга олиш масалалар бўйича улар билан фикрлашдик. Шунингдек, кам таъ-минланган, ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалар учун кўрсатилаётган ёрдам, оилаларни кам-бағалликдан чиқариш бўйича маҳалла тизимида амалга оширилаётган ишлар билан танишдик.

Таъкидлаш керак, жорий йилнинг ўтган тўрт ойи давомида вазирликка келиб тушган мурожа-атларнинг энг кўпи — 8449 таси Қашқадарё ви-лояти ҳиссасига тўғри келган. Ўз-ўзидан қўри-надик, вилоятда фуқароларнинг мурожаатларини ўрганиш, уларнинг муаммоларини бартараф этишга кўмаклашиш борасида ҳали кўп иш қи-лишмиз лозим.

Вилоят Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бошқармаси, шаҳар ва туман бўлимлари ҳамда 769 та маҳалла фуқаролар йиғини раислари ва уларнинг оила, хотин-қизлар ва ижтимоий-маъ-навий масалалар бўйича ўринбосарлари ишти-рокида ўтказилган видеоселектор йиғилишида айтиш шартки ҳаётда муҳтожларнинг марказида бўл-ди. Лозим бўлса, бу борада масъул ходимларга нисбатан интизомий чоралар қўриш, ходимлар-нинг масъулиятини ошириш, ҳар бир фуқаро-нинг мурожаатига жиддий ёндашиш чораларини қўриш юзасидан топшириқлар берилди.

Вазирликка келиб тушган кўплаб муро-жаатлар жойига чиқиб, манзилли равишда ўрганилди.

Жумладан, икки нафар фарзандини ёлғиз ўзи вояга етказган гузориқли Феруза Қудратова неча йиллардан бундан ижарама-ижара сарсон қоради.

бўлса, ҳаётда ўз ўрнини топиб кетади, дунёқараш ҳам бошқача бўлади. Ота-онаси, оиласи ҳам давлатдан рози бўлади.

Дарҳақиқат, мен юзма-юз суҳбатлашган, аввал оғир шaroитда яшаган ўнлаб аёллар ислохотлар натижасида касб-хунарни бўлиб, турмушига барака кириб, дунёқараш ўзгариб, оиласи бағрида ҳаётдан рози бўлиб яшаётган-нинг гувоҳи бўлдим. Улар мулоқотларда ўз ҳаяжонларини оддий ва саримий сўзлар билан ифода этдилар.

Президентимиз мутасаддилар олдига қатор вазифаларни қўяр экан, вилоят аҳолисининг турмуш шaroитларини яхшилаш, инфратузил-мани ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратиш кераклигини айтди. Уй-жой-га муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлашнинг янги тизимини жорий этиш орқали ҳудуддаги 819 та оилалар субсидия ажратиб заруриятини таъкидлади.

Давлатимиз раҳбарининг вилоятга қилган наватбдаги таширифидан бир аёл сифатида жуда катта таассуротлар олдим. Сабаби, Прези-дентимиз Андижоннинг қаерига бормасин, қай бир соҳадаги ишлар билан танишмасин, авва-ло, хотин-қизлар манфаатини илгари сурди, ҳар бир ҳаракатда аёл учун қандай наф борлигини бот-бот сўраган ҳолда, бу борада натижага эри-шиш учун барча имкониятлар ишга солинишини билдирди.

Азалдан аёлнинг бахту саодати оиласи, хо-надони билан ўлчанган. Бу аёлнинг жамиятдаги ўрнини чегараламайди, чунки бизнинг ислохот-ларимиз хонадон, Ватани, оиласи аёл учун дунёнинг маркази, маъноси ва инсоний саодат-нинг маскани бўлишига қаратилгандир.

Мамлакатимизнинг хотин-қизларни қўл-лаб-қувватлашга оид сиёсатини аҳоли орасида кенг тарғиб этишга, энг муҳими, аёлларнинг ҳаётдан рози бўлиб яшашини таъминлашга Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирли-ги тизими, шу жумладан, Андижон вилоятидаги маҳаллаларда маҳалла раисининг аёлларнинг муаммосини ўрганадиган, уларнинг дардини эшитидаган 882 нафар ўринбосари, шунингдек, хотин-қизлар масалалари бўйича бошланғич ташкилотлар ҳамда оила ва аёллар масала-лари билан шуғулланувчи нодавлат нотижорат ташкилотларнинг барча куч ва имкониятларини сафарбар этамиз.

Устига-устак, катта фарзандининг болалиқдан ногиронлиги сабаб аёл рўзгорининг барча юки-ни ўлкасига олишга мажбур бўлди. Аммо ҳозир турмуш ташвишлари бир бошига оғирлиқ қил-моқда. Ўрганишлар давомида оилалар “Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракати доирасида 7 хил турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари жамланмаса берилди. Шунингдек, Қўдратованинг оиласи-ни уй-жой билан таъминлаш мақсадида туман ҳокимлиги баландида бўлган, Буюк қаровон йўли маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудидаги 2 хонали хонадонга қўчириш белгиланди.

Деҳқонобод туманидаги “Жиззалик” маҳалла-сида яшовчи Фотиима Эшқувватова ҳам 3 нафар фарзанднинг онаси. Аёл ўз мурожаатида тур-муш ўртоғи билан келишмай қолгани, натижада эри уни уйдан қийиб кетишини талаб қилаётган-ини билдирган. Маълум бўлишича, ўтган вақт давомида маҳалла фаоллари ташаббуси билан аёлга ҳам хонадон берилган, турмуш ўртоғи эса ҳақ тўланадиган жамоат ишига тайинланган, ҳозир оила тинч-тотув яшамоқда.

Фуқаролар йиғини томонидан тайинланган нафақа ва моддий ёрдам масалалари бўйича ҳам мурожаатлар анчагина. Айни ҳолатлар жо-йига чиқиб ўрганилиши натижасида Деҳқонобод туманидаги “Айроқчи” маҳалласида яшовчи Гулвафот Панжиева ҳамда Нафиса Аҳмедова-нинг мурожаатлари ижобий ҳал этилди. Ўз на-ватида, Гузур туманида яшовчи, моддий ёрдам сўраб мурожаат қилган Муҳаббат Саидовага унинг мулкий ҳолати яхшиланиб сабабини нафақа тайинлаш ҳақли тарзда рад этилгани тушунти-рилди.

Шунингдек, эҳтиёжманд оилаларга, биринчи навбатда, томоқрасидан самарали фойдаланиш учун зарур моддий кўмак берилиши, хотин-қиз-ларга тивувчилик, пазандалик ва бошқа уй ша-роитида ҳам бажариш мумкин бўлган касб ва хунарлар ўргатилиши зарурияти айтилди.

Қайд этиш керак, илгари ҳам аёлларнинг муаммолари ўрганилган. Аммо ҳеч ким ҳар бир аёлнинг аниқ муаммосини ҳал этиш учун масъул бўлмаган. Бугун эса ишнинг тар-тиби ўзгарди. Энди ҳар бир аёлнинг муаммоси алоҳида ўрганилмоқда. Оилаларга муаммо-нинг асосий юки уй бекаси зиммасига тушади. Эр ишсиз, оилаларда етишмовчилик бўлса, биринчи навбатда, аёл қийналади. Ота ишда, болаларнинг тарбияси билан она шуғулла-нади. Боғча бўлмаса, мактабда таълим яхши йўлга қўйилмаган бўлса, яна онага муаммо туғилади.

Сув, газ, электр таъминоти яхши бўлмаса, энг кўп қийналадиган ҳам аёл. Маиший турмушдаги ҳамма қўлайлиқни ҳам, ноқўлайлиқни ҳам биринчи бўлиб ўз ҳаётида ҳис-этидаган инсон — аёл. Ававаллари уларнинг ўзлари бизга келиб муаммолари билан му-рожаат қилган бўлса, бугун энди биз ўзимиз кўчама-кўча, уйма-уй юриб, “нима муаммо-ингиз бор”, деб сўраймиз. Зеро, аввал ўзи келиб мурожаат қилишга истиҳол қилган аёл бориб сўрагандан сўнг дардини айтмади-да. Гап фақат унинг ечимида қолади.

Ўрганишлардан қўзланган мақсад ҳам шу — аёлларни қийнаётган муаммоларни жойида ҳал этиш, уларнинг орзу-ниятларини рўёбга чиқариш, бугундан мамнун, эр-тасига ишончи юксак бўлишини таъминлашдир. Юқоридаги каби ҳолатларда юртдо-шларимиз ҳолидан доимий хабар олиб, керакли ёрдам кўрсатиш эса бизнинг асосий мақсадимиздир. Айниқса, бугунги синови кунларда эҳтиёжманд оилаларга кўрсати-лаётган бу каби ижтимоий ёрдам ва кўмак ҳар қачонгидан-да аҳамиятлidir.

Нуқтаи назар

АФҒОНИСТОНДА ТИНЧЛИК ЎРНАТИЛИШИНING АСОСИЙ БОСҚИЧЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Бошланиши 1-бетда

Хусусан, 40 йиллик урушдан сўнг миллионлаб афгонлар учун ўзаро низоларни ҳал этиш ва тинч ҳаётга ўтиш учун имконият пайдо бўлди.

Халқаро ҳамжамият томонидан Афғонистонда-ги урушни тўхтатиш учун бир неча бор уринишлар бўлган. Лекин нега айнан ҳозир узок йиллардан бундан азият чекаётган Афғонистонда тинчлик ўрнатиш учун аниқ имкониятлар пайдо бўлди деганимиз? Бунга нима сабаб? Нима ҳал қилувчи аҳамият касб этди?

2018 йил март ойида Афғонистон бўйича бў-либ ўтган Тошкент халқаро конференцияси афгон йўналишида тинчлик саъй-ҳаракатларини қайта қўриб чиқишида ҳал қилувчи ролни ўйнади, де-сак муболага бўлмайди. Шахсан Ўзбекистон Прези-денти ташаббуси билан ўтказилган ушбу анжуман жаҳон ҳамжамияти эътиборини Афғонистон Исло-м Республикасида давом этаётган урушга яна бир бор қайтарди.

Тошкент конференциясида Афғонистон тақди-рига бефарқ бўлмаган барча давлатларнинг ташки ишлар вазирлари, Афғонистон президенти Ашраф Ғани ва юқори мартаба-ли дипломатлар иштирок этди. Анжуман якунида Афғонистонда тинчлик ўр-натилиши асосий тамойилларини белгилаб берган Тошкент декларацияси қабул қилинди.

Яна ҳам аниқроқ айтганда, мамлакатда тинчлик-ни ўрнатиш стратегияси бўйича иштирокчилар томо-нидан келишувга эришилди.

Аслини олиб қараганда, афгон муаммосини ҳал этишда иштирок этаётган барча давлатлар Афғо-нистонда тинчликка фақатгина қуролларни ташлаб, афгон сиёсий қучлари ўртасида кенг мулоқотни бошлаш орқали эришиш мумкинлиги тўғрисидаги фундамента-ли фикрларни ташвишланди.

Бундан ташқари, айнан ўзбек заминидан бўлган урчушувдан сўнг Афғонистонни минтақавий ҳамкор-лик платформасига айлантириш ва геосиёсий рақо-батнинг авж олган сахнаси сифатида қабул қилмас-лик лозимлиги тўғрисида кенг тўқилишга шаклланди.

Тошкент конференцияси ва Ўзбекистон раҳба-рийатининг афгон муаммосини тинч йўл билан ҳал этиш борасидаги саъй-ҳаракатлари алоҳида аҳа-миятга эга эканини тасдиқлаш учун Афғонистон Президентини Ашраф Ғанининг шу йилнинг март ойи охирида айтган қўйидаги сўзларини келтириб ўт-моқчиман: “Икки йил олдин Ўзбекистон Республика-си Президенти ташаббуси билан ўтказилган Афғо-нистон бўйича Тошкент халқаро конференцияси муҳим воқеа — афгон муаммосини тинч йўл билан ҳал этиш учун сиёсий жараёни бошлаш, манфаат-дор томонлар ўртасида ўзаро мулоқотнинг мақбул шакллари ва механизмларни қидиришда бошланғич нуқта бўлди”.

Афғонистондаги вазиятни барқарорлаштириш борасидаги кейинги муҳим босқич — 2020 йилнинг 29 февралда Қатар пойтахти Доҳада АҚШ ва “То-либон” ҳаракати ўртасида тинчлик битими имзола-ниши бўлди. Унда мамлакатда тинчликка эришиш учун муҳим бўлган деярли барча асосий шартлар — зўравонликни қаматириш, хорижий қўшинлар-нинг қийиб кетиши, маҳбусларнинг озод этилиши ва натижада Афғонистондаги барча сиёсий қучларни қамраб олувчи — инклюзив мулоқотнинг йўлга қий-илиши кўрсатиб ўтилган.

Энг муҳими, аввал муросяга келмаган рақиблар — АҚШ ва “Толибон” ҳаракати урушни тўхтатиш за-рурияти тўғрисида биринчи марта келишиб олдилар. Ушбу муҳим шартномани имзолаганлар, шу жу-младан “Толибон” ҳаракатининг Қатардаги сиёсий ваколатхонаси раҳбари Мулла Бародар, тинчлик ўрнатиш жараёнини олдинга силжидишда кўрсатган ёрдамлари учун етакчи давлатлар қатори Ўзбеки-стонга ҳам саримий миннатдорлик билдирди.

Албатта, Афғонистон масаласида ҳали сўнгги нуқта қийилгани йўқ. Шубҳасиз, олдинда қилини-ш лозим бўлган кўп ишлар бор, чунки АҚШ ва “Толибон” ҳаракати ўртасида келишув бу тин-чликка эришиш йўлининг фақатгина бошлани-шидир.

Тинчлик сари қийилган яна бир муҳим қадам бу — шу йил май ойининг ўрталарида Қобулда Президентини Ашраф Ғани ва ҳукуматнинг собиқ раҳ-бари, Президентликка номзод Абдулла Абдулла томонидан Инклюзив ҳукуматни ташкил этиш ва Миллий ярашув олий кенгашини тузиш тўғриси-даги келишувнинг имзолалиши бўлди.

Ушбу ҳужжат билан мамлакатнинг сиёсий раҳ-барлари тенглик асосида вазирликлардаги лавозим-ларга тайинланди. Шундай қилиб, яқинда ташкил этилган Миллий ярашув олий кенгаши расмий дав-лат органига, унинг раҳбари эса мамлакатдаги ик-кинчи шахсга айланган.

Афғон сиёсий қучлари ўртасидаги миллий ман-фаатлар асосидаги тўндай бirlaшиш афгон инки-розининг тез орада тузатиш ишонч уйғотди ва умидки қучайтирди.

Энди афгон инкирози ҳал қилинишининг навбат-даги, эҳтимол энг қийин босқичи, яъни қарама-қар-ши томонлар ўртасида тўғридан-тўғри музокара-ларни ўтказиш даври келди. Ҳамма кенг қамровли қуролли ҳаракатларнинг тўхтатилиши эълон қили-нишини, мамлакатни тинч ривожланишнинг долзарб муаммоларини ҳал қилиш йўлида барча ички қучлар биргаликда иш олиб боришини кутмоқда.

Ҳозирги босқичда нафақат афгонлар томон-лик музокараларини бошлаш, балки энг муҳими

эришилган келишувларга қатъий риоя этилиши учун дунё ҳамжамиятининг саъй-ҳаракатларини бир-лаштириш ҳисобланади.

Ўзбекистон ушбу ёндашувни қўллаб-қувватлайдиган давлатлар билан биргаликда фаол иш олиб бормоқда. Ўзбекистон, Германия, Индонезия, Норвегия ва Қатарнинг жорий йилнинг 24 май куни имзолаган қўшма баёноти ана шундай конструктив халқаро ҳамкорликка мисолдир. Сўлх эълон қилиниши ва Афғонистондаги тинчлик жараёнини қўллаб-қувватлаган ҳолда ҳамфикр давлатлар “афгон қурашувчи қучлари томонидан ярашиш масаласида сўралган ҳар қандай ёрдамга тайёр” эканини таъкидлашди.

Беш томонлама мурожаат, шунингдек, яқин кун-ларда афгонлараро мулоқотни зудлик билан бош-лашга доир қўшимча чоралар қўриш тўғрисидаги қарорнинг ўз ичига олган.

Бу қўшма баёнот Тошкентнинг Афғонистонни барқарорлаштиришга бўлган ёндашуви тизимли ва изчил эканининг яна бир ёрқин тасдиғи бўлди. Ўз-бекистон Президентини Ш.Мирзиёев бир неча бор таъкидлаганидек, мамлакатимиз тинчлик жара-ёнини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга, кенг қамровли қуролли ҳаракатлар тўхтатилиши эъ-лон қилинишини илгари суршга ва шу тариқа Афғонистон ва бутун минтақа тарихида янги давр бошланишига тайёр.

Ўзбекистон Президентини Тошкент форуми мин-баридан туриб, Афғонистон бўйича сиёсатнинг асосий тамойилларини аниқ белгилаб берди. Асосан:

— Афғонистон Ўзбекистонга дўст мамлакат, афгон халқи билан бизни яқин дўстлик ва қардош-лик ришталари боғлаб туради;

— уруш — бу афгонларнинг танлови эмас, афгонларнинг ўзларига тегишли бўлган ва улар то-монидан бошқариладиган тинчлик ва ярашиш жара-ёнини қўллаб-қувватлаш керак;

— биз бу мамлакатда афгон халқининг тинч кела-жагини таъминлашдан бошқа бирор-бир мақсадни қўзламаймиз.

Қўрииб турибдики, Афғонистонни барқарор-лаштириш минтақавий ҳамкорлик меъморчилигини тубдан ўзгартиришга, Марказий ва Жанубий Осиё-нинг улкан ҳудудларида алоқаларни чуқурлашти-риш учун мутлақо янги шарт-шaroитларни яратишга қодир.

Қолаверса, бугунги кунда Марказий Осиёдаги ва-зият тубдан ўзгарди. Бу ерда мутлақо янги сиёсий муҳит шаклланди. Ўзбекистон Президентининг очик ва изчил ташки сиёсати тўғрисида минтақа-да ўзаро ишонч мустаҳкамлаш, хавфсизлик ва барқарорлик муаммоларини ҳал этиш, иқтисодий ва маданий-гуманитар ҳамкорлиқни ривожланти-риш учун қўлай шарт-шaroитлар яратилмоқда.

Булариинг барчаси Марказий Осиё давлатла-рининг Ҳинд океани ва Форс қўрғоқлари портлари-га энг қисқа қўриқ йўлини таъминлайдиган, Жанубий Осиёни Европа ва Хитой бозорлари билан боғлаш имконини берадиган трансминтақавий транс-порт-коммуникация лойиҳаларини амалга ошириш-га қучли туртки бериши мумкин.

Ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаш билан бирга, Марказий ва Жанубий Осиёда барқарор ривожланишнинг истиқболли “драйверлари” бў-лиши мумкин бўлган энергетика, савдо ва иқти-содий соҳаларида кенг қўламли минтақавий лойиҳаларни ишга тушириш ва амалга ошириш учун қўлай ички ва ташқи шaroитлар яратилди.

Бундан ташқари, иқтисодий ривожланиш дасту-рларининг ўзи афгонлараро миллий ярашувга эри-шиш учун бошланғич бирлаштирувчи омили бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Афғонистоннинг ҳақиқий дўсти бў-либ, уни ҳеч қачон оғир синов ва қийинчиликларда ёлғизлатиб қўймаган. Бошқа давлатлар пандемия муносабати билан Афғонистон билан чегара-ларини ёпиб қўлиб бир пайтда Ўзбекистон афгон халқига нисбатан чинакам биродарлик муноса-батини яна бир бор намоён этди.

Ўзбекистон Президентининг принципа-ли позицияси тўғрисидаги биринчи қарар транс-порт юк ташувлари учун доимо очик бўлиб қолмоқда. Озиқ-овқат, бирламчи эҳтиёждаги товарлар, хомаш-ва ёқилғи юклари тўхтамасдан Афғонистонга бориб, бу қийин даврда мамлакатнинг нормал фаолият юртилишини таъминламоқда.

Бундан ташқари, пандемия даврида, жорий йилнинг апрель ойида Ўзбекистон Президенти яна бир бор Афғонистон халқига гуманитар ёрдам кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилди. Афғонистон шимолда жойлашган Мозори шариф шаҳрига тонналар ун, гуруч, ўсимлик ёғи, шакар, бо-лалар кийимлари, тиббий химия, гигиена восита-лари ва бошқа қўллаб-қувватлаш мақсулотлар етказиб берилди.

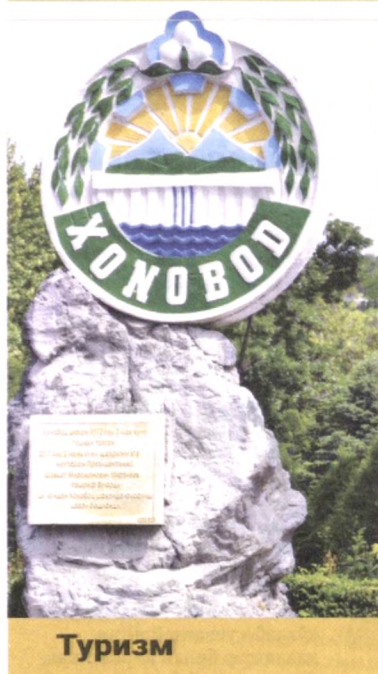
Хулоса ўрнида Афғонистон тарихий қисми бўл-ган Марказий Осиёда ўзининг аниқ устувор йўна-лишларини белгиланган Ўзбекистон уларни изчил амалга ошириши таъминлаб, минтақада тинчлик ва оқилоланиш мустаҳкамлаш, барқарор ривож-ланиш ва фаровонликка ҳар томонлама ўз ҳисса-сини қўиш ниятида эканини яна бир бор таъкидла-ни истардим.

Камола КАРОМОВА,
Қашқадарё вилояти Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари

Дунёда давлат ва жамиятнинг нуфузи, ма-даний даражасини кўрсатадиган мезонлар кўп. Лекин ҳар қайси миллат ва халқнинг маъна-вий қамолотини яққол акс эттирадиган шундай бир мезон борки, у ҳам бўлса, жамиятнинг хо-тин-қизларга бўлган муносабати, ҳурмати билан белгиланади.

Халқимиз азалдан аёлларга юксак ҳур-мат-эҳтиром кўрсатишга, уларни авайлаб-асраш-га алоҳида эътибор қаратиб келган. Сўнгги йил-ларда бу эътир аънава янада бойиди, янгича маъму билан тўпирдилмоқда. Бунинг самараси ҳазимизда ўз ифодасини топаётган буюк кела-жагимизни бунёд этишга қодир баркамол авлод вояга етаётганида, оилалар фаровонлиги олиб бораётганида яққол намоён бўлмоқда. Бугунги кун аёли нафақат оила фароитаси, балки мам-лакатимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўлаёт-ган фаол тадбиркор, эл-юрт фидойиси ҳамдир.

Туризм

Президентимизнинг Андижон вилоятига бу галги ташрифи Хонобод шаҳрининг ижтимоий-иқтисодий ҳаётида янги саҳифа очди. Шаҳарнинг қиёфаси янгиланиб, одамларнинг эртанги кунга бўлган ишончи ортди. Умуман олганда, бугун шаҳар ислохотларни ўз ҳаётида намоён этмоқда. Хонободликлар жуда яхши билади, бундан уч йил олдин, яъни 2017 йилгача шаҳарга хавфсизликни таъминлаш мақсадида ўрнатилган чегара пости орқали, унда ҳам фақат махсус рухсатнома билан кириш мумкин эди. Бунинг оқибатида унинг ижтимоий-иқтисодий ҳаёти анча оқсаб қолди. Масалан, минг сўмлик нон бу ерда 1,5-2 мингдан сотиларди. Ишсизлик эса кучайиб, аҳолининг кўпчилиги кўчиб кета бошлаган эди.

ХОНОБОД

ВОДИЙНИНГ ТУРИСТИК МАРКАЗИГА АЙЛОНАДИ

Мухомон МАМАДАЛИЕВ,
Хонобод шаҳри ҳокими

Ўтган асрнинг олтинчи йиллари Андижон денгизи — Кампиробод сув омбори курилади бошлангач, Хонобод қишлоғи 1972 йили шаҳарга айлантирилган. Йигирма йил давомида курилган, 2 миллиард куб метрдан зиёд сув сийғимига эга омборда собиқ иттифокнинг турли ҳудудларидан келиб ишлаган беш мингдан зиёд ишчи яшаши учун барча қулайликлар, жумладан, шаҳар инфратузилмаси ҳам йўлга қўйилган.

Марказий Осиёда ягона, платформаси

бўйича дунёда иккинчи ўринда турадиган мазкур объект ишга тушган, ҳудудда йirik корхона ва ташкилотларнинг болалар дам олиш масканлари, сиахтоҳлари курилди. Турли жойлардан дарахт кўчатлари олиб келиб экилди. Уша пайтлари шаҳар одамлар орасида Ўзбекистон Швейцарияси номи билан машҳур бўлди. Афсуски, хавфсизлик ва- жидан сўлим гўшалар ва у ердаги дам олиш масканлари ҳувилаб қолганди.

2017 йилдан шаҳримизда ҳаёт қайта изга туша бошлади. Давлатимиз раҳбари ўз фа- олиятининг илк йили Андижон вилоятига ташрифи чоғида шаҳримизга келиб, Хонобод бўйича ҳали катта-катта режаларимиз бор, дея одамларимиз руҳини кўтарди. Шаҳар ин- фратузилмасини қайта тиклаш, янги иш ўрни яратиш топшириғи берилди. Хусусан, анча йиллар олдин курилиши тугалланмай қолган "Хонтоғ" санаторийси қисқа муддат ичида ишга тушурилиши бунинг ақлоқ далилидир.

Шунингдек, шаҳар инфратузилмасини ях- шилаш учун бир триллион сўмдан ортиқ ма- блага ажратилди. Хонобод шаҳрида олдиндан мавжуд бўлган, кўп йиллардан буён фойда- ланиб келинган канализация қуурлари ре- конструкция қилинган.

Бугун чиндан ҳам шаҳримиз тубдан янги қиёфа касб этди. Уч йил олдин бу ерда бор- йўғи уч-тўртта йirik саноат корхонаси мав- жуд эди. Бугун эса уларнинг сони 71 тага етди. Уларнинг 25 таси тикув-трикотаж кор- хонаси бўлиб, салкам тўрт мингдан ортиқ хотин-қизни иш билан банд этган. Бир сўз билан айтганда, ҳўжалик юритувчи субъект- лар сони 518 тани (бир пайтлар 200 тага ҳам етмаган) ташкил қилади. Уларнинг ҳаммаси бир маромда ишлаб турибди.

Хонобод шаҳар мақомида бўлгани учун кейинги 9-10 йиллар давомида кичик бизнес субъектларига қўлланилган солиқ ставкалари Андижон шаҳриники билан бир хил эди. Масалан, Анжидон шаҳридаги кичик бизнес билан шугулланадиган тадбиркор энг кам иш ҳақининг ўн баробари миқдорига солиқ тўласа, хонободлик кичик бизнес эгасига ҳам шунча солиқ солинган. Бу ҳақиқатдан ҳам ижтимоий адолатсизлик эди. Чунки Хонобод шаҳрида бу даражада савдо бўлмайди. Ҳатто мактабча таълим муассасаларидаги тарбияланаётган бир нафар бола учун тўла- надиган ойлик тўлов ҳам вилоят марказида- ги каби эди. Бундай ҳолатлар Президентимиз томонидан танқидга учраган, алоҳида эъти- борга олинб, солиқ ставкаси Хонобод шаҳри учун алоҳида унификация қилин- ди. Натижада шаҳримизда кичик бизнес субъектлари сони 3-4 баробар ўсди.

Ишлаб чиқаришда уларнинг улуғи 71 фоизга етди. 2019 йили саноатда умумий ишлаб чиқариш ҳажми 1 трилли- он 200 миллиард сўм бўлиб, янги ички маҳсулот аҳоли жон бошига 11 миллион сўмдан тўғри келди. Бу кўрсаткич бўйича шаҳримиз вилоятда иккинчи. Хизмат кўр- сатиш соҳасида ҳам яхши натижаларга эришяпмиз. Ўтган йилнинг ўзида 67 мил- лиард сўмлик хизматлар кўрсатилди. Бу борада вилоятда учинчи ўриндамиз.

Президентимиз яқинда Андижон ви- лоятига қилган ташрифида ҳам Хонобод шаҳри бўйича алоҳида тўхталиб, ички туризмни ривожлантиришда шаҳримиз имкониятларидан кенг фойдаланиш за- рурлигини таъкидлади.

Хонобод қўшни Қирғизистоннинг Жа- лолобод тумани билан бир хил рельеф, баландликда жойлашганини ҳисога ол- сак, Жалолобод шаҳрида чиққан "Жало- лобод-27" маъданли сув бизда ҳам чиқиши мумкин. Бу бўйича таклифни Президенти- мизга айтганимизда, фикримизни қўллаб-қув- ватлади ҳамда пойтахтдан мутахассислари юборди. Адашмаган эканмиз, олимларимиз томонидан бир қатор моддаларга бой маъ- данли сув борлиғи аниқланди. Лойиҳа асоси- да бу ерга тадбиркорлар жалб этилди. "Ватер лайф" деб номланган хориж компаниясини таклиф қилдик. Улар 14 миллион евро миқ- дорига инвестиция киритадиган бўлапти. Ин- весторларга геодезия маълумотлари бўйича остида сув қатлами бўлган ўн гектар ер аж- рати берилди. Бу ерда шифобоҳ сув ишлаб чиқарилади. Шунингдек, дам олиш сиахтоҳи ташкил қилинади.

Салкам уч минг метр чуқурликда маъдан- ли сувдан ташқари қайнаган шўр сув ҳам бор- лиғи аниқланди. Мутахассислар фикрича, бу шўр сув бод касаллиғида фойдалидир. Келгу- сида бу сув ҳам атрофдаги сиахтоҳлар учун муҳим манба, сийёҳларни жалб қилишда яна бир омил бўлади.

Яна бир лойиҳамизга кўра, Норин-Қо- радарё бўйида 55 гектарли сунъий кўл ҳосил қилинади. Унинг ёнида кемпинглар, дам олиш масканлари, кўлнинг ўртасида эса орол-ресторан курилади. Меҳмонлар кате- рлар орқали ресторонга олиб борилади. Ушбу лойиҳани амалга ошириш учун 3 миллиард 200 миллион сўм ажратилиши кўзда тутил- моқда. 200 дан ортиқ тадбиркорга ҳавза қирғоқларидан жой берилади. Натижада 300 га яқин киши иш билан таъминланади.

Бу борадаги саъй-ҳаракатларимиздан мақсад Президентимиз таъкидлаганидек, шаҳримизни водийнинг туристик марказига айлантиришдир.

Ўсимликлар дунёси

ЎЗБЕКИСТОН АГРОЭКИНЛАРИ МИЛЛИЙ ГЕНЕТИКА ХАЗИНАСИ

43 мингдан ортиқ ноёб намуналарни жамлаган

Ирода ТОШМАТОВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Юртимизда қишлоқ ҳўжалиги экинлари генофондини сақлаш, бойитиш, ўрганиш ва ундан самарали фойдаланишда Қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ- овқат таъминоти илмий ишлаб чиқариш маркази тасарруфидаги Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институти муҳим ўрин тутди. Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 13 майдаги "Қишлоқ ҳўжалиги экинлари навларини синаш маркази фаолиятини такомиллаштириш, қишлоқ ҳўжалиги ўсимликлари турларининг Миллий генбанкни яратиш тўғрисида"ги қарори билан мазкур муассаса Ўсимликлар генетик ресурслари илмий-тадқиқот институти сифатида қайта ташкил этилди.

Муассасада фаолияти давомида илмий экспе- дициялар, интродукция ишлари, дунёдаги илмий ташкилотлар билан намуналар айирбошлаш йў- лари орқали республикадаги ўсимликлар генетик ресурсларини тўплаш ва уларни мамлакат иқти- содиёти учун муҳим бўлган муаммоларни ҳал қилишга жалб этиш вазифасини бажариб келди. Эндилкида унинг зиммасига янги, янада масъу- лиятли ишлар юкланиши баробарида Қишлоқ ҳў- жалиги экинлари генетик ресурслари генбанкига "миллий" мақоми ҳам берилди.

— Ўсимликлар генетик ресурслари ил- мий-тадқиқот институти Марказий Осиёдаги қишлоқ ҳўжалиги экинлари генофонди йигилган йirik илмий муассаса ҳисобланади, — дейди институт директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, қишлоқ ҳўжалиги фанлари доктори Сафар Алиқулов. — Институтнинг 8 та бўлими, 3 та лабораторияси ҳамда Сурхондарё ва Анди- жон илмий-тажриба станцияларида қишлоқ ҳў- жалиги экинлари генетик ресурслари бўйича кенг кўламли илмий ва амалий ишлар олиб борила- ди. Бу ерда 102 хил қишлоқ ҳўжалиги экиннинг 43 мингдан зиёд жаҳон коллекция намунаси тў- планган. Вегетатив ҳолда кўпаявчи ва кўп йил- лик мева-резавор экинлар ва узум, бошоқли ва дуккакли, сабзавот, полиз ҳамда мойли ва тех- ник экинларнинг дунёвий коллекцияси институт ва унинг ҳудудий илмий тажриба станциясида- ги дала генбанкларида ишончи сақланмоқда. Бу коллекциялар орасида жаҳоннинг кўпгина мамлакатларидан келтирилган ноёб, йўқолиб бораётган шакллар, қадимги маҳаллий навлар, маданий ўсимликларнинг ёввойи авлодлари на- муналарини топиш мумкин.

Институт дунё давлатларидан узоқ йиллар давомида мисқоллаб йиғиб келинган қишлоқ ҳў- жалиги экинларининг коллекция намуналарини келажак авлодга тўла ўзаришсиз етказишдек муҳим вазифани бажаради. Шу боис, бу ерда зарур шароитларни яратишга алоҳида эътибор қаратилади. Хусусан, қишлоқ ҳўжалиги экинлари генетик ресурслари уруғ генбанкда 63 турдаги қишлоқ ҳўжалик экиннинг 34557 та коллекция намунаси +4 даража ҳаво ҳарорати, 35 фоиз нисбий намликда сақланади. Айнан шу шароит- да коллекция намуналарини экин турига қараб, қайта экмасдан, 4 йилдан 15-20 йилгача сақлаш мумкин.

Институт Миллий генбанкда эса 21969 та- дан ортиқ дон ва дуккакли экиннинг нав ва на- муналари тўпланган. Улар орасида маккажў- хорининг 2947 та, соронинг 936 та, африка таригининг 39 та ва оддий таригининг 55 та наму- наси мавжуд. Ушбу ўсимликларнинг бой миллий генетик жамғармаси келгусида янги, истиқболли навларни яратиш ҳамда келажак авлод учун озиқ-овқат муаммоларини ҳал этишда муҳим ўрин тутди.

— Институтнинг жаҳон генофонди доимий тарзда турли хил қишлоқ ҳўжалиги экинларининг ёввойи турлари, давр талабига мос, истиқболли янги нав, тизим ва популяциялар билан бойитиб борилади, — дейди Сафар Алиқулов. — Бу бора- да бутун дунёдаги йirik ўсимликлар генофонди- ни сақловчи ташкилотлар билан гермаплазма ал- машаниш ишлари йўлга қўйилган. Экинларнинг маҳаллий навлари ва уларнинг ёввойи аждола- рини тўплаш, ўсимликлар генофондини ўрганиш ва сақлаш мақсадида республика ҳудудлари ва хорижий давлатларга мунтазам экспедициялар ташкил этилади.

Хориждан олиб келинадиган навлар орқали юртимизга турли карантин касаллик ва зарарку- нандалар кириб келишининг олди олинади. Шу мақсадда институтнинг интродукцион-карантин кўчазорида чет давлатлардан интродукция қи- линган бир йиллик қишлоқ ҳўжалиги экинлари намуналари фитопатологик, энтомологик тек- ширувдан ўтказилиб, асосий ҳўжалик белгилар- и бўйича бирламчи баҳоланади. Текширувдан ўтказилган барча намуналар изланишлар учун топширилади.

Шунингдек, ўсимликлар генофондини сақлаш ва бойитиш мақсадида институт илмий ходим- лари томонидан ҳар 4-5 йилда унвчанлиги паст бўлган намуналарни тажриба далаларига қайта экиш йўли билан кўпайтириш ишлари ҳам кенг йўлга қўйилган. Жорий йилда дала экинлари ге- нетик ресурслари бўлими томонидан маккажў- хорининг 179 та, оқ жўхориининг 46 та, африка та- рик ўсимлигининг 29 та намунаси қайта тиклаш ва кўпайтириш учун дала тажриба майдонларига экилди. Бу ерда уруғларнинг фақатгина унвчан- лигини қайта тиклаш билан кифояланмасдан, ҳо- зирги глобал иқлим ўзгаришларини ҳисобга олган ҳолда, ҳар томонлама қимматли ҳўжалик белги- ларини ўрганиш, бирламчи манбалар ажратиб олиш, республиканинг тупроқ иқлим шароитла- рига мос бўлган ноанъанавий экинларни жорий қилиш ҳамда асосий ҳўжалик белгилари бўйича донорларни танлаб олиб, селекция масканлари- га узатиш ишларини амалга ошириш режалашти- рилган.

Бундан ташқари, Президентимизнинг 2020 йил 10 апрелдаги "Ёввойи ҳолда ўсувчи доривор ўсимликларни муҳофаза қилиш, маданий ҳол- да етиштириш, қайта ишлаш ва мавжуд ресур- слардан оқилана фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига асосан, Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институтида ташкил этилаёт- ган доривор ўсимликлар селекцияси, уруғчили- ги ва агротехникаси бўлими фаолиятида ҳам бу ишларни жадал давом эттириш кўзда тутилган.

— Янги ўсимлик навларини яратиш устида

тинимсиз изланиш олиб бораётган олимлари- миз институт генофондини бойитишда ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшиб келмоқда, — дейди Сафар Алиқулов. — Хусусан, республикамиздаги селекциячи олимлар томонидан ушбу генофонд намуналари асосида сабзавот, полиз экинлари ва картошканинг 250 дан ортиқ нав ва дурағайи яратилган. Улардан 67 таси давлат реестрига киритилган. 2016-2019 йилларда Ўсимликлар генетик ресурслари илмий-тадқиқот институти ходимлари томонидан интеллектуал мулк объек- тларига 3 та маҳаллий патент, 19 та нав гўвоҳ- номаси олинди. Шулардан помидорнинг "Ютук", "Рубин черри", "Қўркам", "Фазилат черри", бакла- жонинг "Туҳфа", Паризод", мошининг "Осиё", "За- мин", "Барака", қовоқнинг "Баҳодир" ҳамда батат- нинг "Асал" навлари давлат реестрига киритилди. Аниқса, мошининг "Барқарор" нави Тошкент ви- лоятида етиштириш учун истиқболли сифатида баҳоланди.

Медали экинлардан олхўрининг "Ярхи", "Май- сара", "Мухтор", "Ҳосилот", шафтолининг "Гул- ноз", "Ютук", "Чимён" каби 50 дан ортиқ нави яра- тилиб, ҳудудларда районлаштирилди.

Айни пайтда Давлат нав синаш комиссияси- га буғдойнинг "Нурафшон", "Барқарор", "Обод" на- влари, узумнинг "Гран-Узур", "Тенторе", "Шар- доне" ва "Савиньон" навлари тақдим қилинган. Интеллектуал мулк агентлигига эса қовоқнинг "Баҳодир", мошининг "Осиё", "Замин", "Барака" ва "Барқарор" навларига патент олиш учун ариза- лар топширилган.

Институт олимлари хориждан келтирилган ўсимлик ва экин навларини юртимиз иқлим ша- роитига мослаштиришда ҳам сезиларли нати- жаларга эришмоқда. Хусусан, улар томонидан республикамиз учун ноанъанавий экинлардан стевиа, топинамбур, дайкон, сарсабил ловисия, сабзавот сояси ва мошининг янги навлари яра- тилди. Бу йўналишдаги изланишларни халқаро илмий ташкилотлар билан ҳамкорликда янада жадал давом эттириш режалаштирилган.

Илмий-тадқиқот ишлари асосида янги навлар- ни яратишда тажрибали олимлар қатори ёш му- тахассисларнинг ҳам алоҳида ўрни бор. Бугунги кунда ана шундай илгор, шижоатли ёш ходимлар иштирокида дон ва дуккакли экинлар ҳамда са- бзавот, полиз экинларининг 10 дан ортиқ нави яратилиб, Давлат нав синов комиссиясига топ- ширилди. Бир қанча ёш олимлар Инновацион рив- ожланиш вазирлиги томонидан эълон қилинган танловлар асосида хорижий давлатларда илмий малака ошириб қайтди. Ҳозир ёш кадрларнинг илмий салоҳиятини янада ошириш, соҳада дунё тажрибасини ўрганиб, амалиётда қўллашга кенг йўл очиш мақсадида институт қошида хорижий тилларни ўрганиш курслари ташкил этилган.

Умуман, бугун институт фаолиятини янада такомиллаштиришга қаратилган чора-тадбирлар ҳар бир ходим зиммасига янада катта масъулият юклайди. Хусусан, юқоридаги қарор билан Мил- лий генбанкдан қишлоқ ҳўжалиги ишлаб чиқа- риш ва селекциясида самарали фойдаланиш, уруғларни ўрта ва узоқ муддатга қафолатли сақлашни таъминлаш мақсадида БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташкилоти (ФАО) комиссияси томонидан ўсимликлар генетик ре- сурслари генбанклари учун ишлаб чиқилган халқаро стандартларга тўлиқ риоя қилинишини таъминлаш белгиланган. Шунингдек, қишлоқ ҳў- жалиги экинлари генофондини бойитиш, экин турлари систематикаси (қардошлик муносабатла- ри) ва филогенези (организмларнинг ривожла- ниш жараёни) бўйича илмий изланишлар олиб бориш, селекция учун бирламчи материалларни танлаш самарадорлигини ошириш бўйича илмий экспедициялар уюштириш каби вазифалар яна- да фолпроқ бўлишни талаб этади.

Қарор асосида халқаро молия институтлари- нинг имтиёзли ресурслари ва грант маблағлари- ни жалб этиш ҳисобидан янги Миллий генбанк биноси курилади. Замонавий технологиялар бил- лан жиҳозланадиган яратиладиган ўсимлик нав ва намуналари эса Миллий генофонд бойлиғи- га айланиб, озиқ-овқат саноатини ривожланти- ришда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Институт Миллий генбанкда эса 21969 тадан ортиқ дон ва дуккакли экиннинг нав ва намуналари тўпланган. Улар орасида маккажўхорининг 2947 та, соронинг 936 та, африка таригининг 39 та ва оддий таригининг 55 та намунаси мавжуд. Ушбу ўсимликларнинг бой миллий генетик жамғармаси келгусида янги, истиқболли навларни яратиш ҳамда келажак авлод учун озиқ-овқат муаммоларини ҳал этишда муҳим ўрин тутди.

Қатагон қурбонлари

САМАРҚАНДЛИК “МИЛЛИЙ ИТТИҲОД”ЧИЛАР

Музаффар МУКИМОВ,
Самарқанд давлат университети Қатагон қурбонлари хотираси вилоят музейи директори

Мустабид тузум мамлакатда аҳолининг турли қатламлари орасида қатагоннинг янги тўлкинини авж олдириган 1937 йилда шўроларнинг жазо қуролига айланган НКВД ходимлари Самарқанд шахрида ҳам ўнлаб кишиларни “Миллий иттиҳод” (миллий бирлик) ташкилотининг аъзоси сифатида қамолдиришди. Уларнинг аксарияти мадрасада таҳсил қўрган, баъзилари ихтисослаштирилган мактабларини битирган, айримлари техникум, олийгоҳларда ўқиган зиёли одамлар эди.

ҳодимларни ўлдирини ташкил этиш билан боғлиқ махсус махфий ижрочи, Ўзбекистонни СССРдан ажратиб олиш масалаларини муҳокама қилишда фаол иштирок этган, зараркундаллик, бузғунчилик фаолиятини олиб борган” тарзидаги айблар ҳам юклатилган. Булар — ўша ВКП(б)нинг гоёларига ишонган, турли юқори лавозимларда ишлаган кишининг бошига тушган қора кунлар эди.

Ўша Мулла Лутфи Раҳматуллабоевнинг 5769-ишига назар солайлик. “Миллий иттиҳод” ташкилоти аъзоси сифатида 1937 йилда 70 ёшида отувга ҳукм қилинган бу киши 1927 йилдаёқ “аксилникчилик фаолияти учун” беш йил муддатга қамалган эди. 1932 йилда махсус посёлкага сургун қилинган. Ўн йиллик азоб-қувбатлар билан чекланмай, шўро ҳукумати уни отиб ўлдириб, мақсадида етган бўлса, ажаб эмас.

1883 йилда туғилган маърифатпарвар, 1900 йилларнинг бошида халқ фарзандлари учун янги усулдаги мактаб очган Исмаилов Раҳматуллаев эса “аксилникчилик, миллатчи, “Миллий иттиҳод” ташкилоти аъзоси” сифатида ҳисобдан ўша йилларда ўтказилган суд ҳужжатлари билан танишар экансиз, бунга яна бир қарра амин бўласиз. “Айби” Ватанини озод қўриш, халқни маърифатли қилиш бўлган бу зотларнинг бошларига қандай тухматлар ёғдирилмаган дейсиз. Келинг, ҳужжатларнинг айримларини варақлаб кўрайлик.

Масалан, 1897 йилда Самарқандда туғилган Ҳамро Ҳўжаев миллатчи сифатида ВКП(б) сафидан чиқарилган, унга “аксилникчилик” “Миллий иттиҳод” ташкилотининг аъзоси бўлган” каби қораловлардан ташқари, “Афғонистон билан алоқа ўрнатган, сиёсий

Аслида 1920-1925 йилларда фаолият юритган, раҳбарлари 1929-1930 йилларда қамолдирилган олиб, 1931 йилда отиб ташланган бу ташкилот аъзоларини олти-етти йилдан сўнг яна қидириб топиш, жазога тортиш кимга ва нимага керак бўлиб қолган?

Қонсиратган тузум ва унинг аждарҳо раҳбару гунаҳкорлари учун янги-янги қурбонлар мунтазам зарур эди. Улар шу йўл билан халқ онгидан истиқлол орузини бутунлай ўчириш ниятида бу го-ялардан озми-кўпми хабардор, уларни одамларга етказишга ҳодир бирор кишининг озодлигига юришига (аниқроғи, тирик қолишига) йўл қўймас эдилар.

“Миллий иттиҳод” ташкилоти кимлар томонидан ва қачон ташкил этилган?

Филология фанлари доктори, академик Наим Каримовнинг қайд этишича, 1917 йил февраль инқилобидан сўнг миллий истиқлол орузи билан яшаган маҳаллий зиёлилар ўша йилнинг июль ойида Тошкентда “Турк адам марказия” фирқасини ташкил этганлар. Туркистонда федератив давлат тизимини барпо этишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган бу фирқадан ташқари ўша кезларда “Иттиҳод ва тараққий” (“Иттиҳоди тараққий”) ташкилоти ҳам тузилиб, 1920 йилга қадар фаолият юритган. Туркистон ижтимоий-сиёсий ҳаётида болшевикларнинг кундан-кунга кучайиб бораётган давлат сиёсати билан қўйилган бу фирқадан ташқари ўша кезларда “Иттиҳод ва тараққий” фирқаси ҳамда “Иттиҳод ва тараққий” ташкилоти заминиди

“Миллий иттиҳод” ташкилотини тузишга ундаган. Унинг вужудга келишида (1920-1924 йилларда фаолият юритган) Мунавварқори Абдурашидхон ва Садриддинхон Шарифхўжаев ташаббускор бўлганлар.

Ташкилотнинг Самарқанд вилояти шўъбаси ҳам тузилган бўлиб, унга Абдуазиз Абдуғофуров, Абдуваҳоб Маъруфжонов, Абдуқодир Шакурӣ, Абдумажид Зокирий, Абдуҳаким Қўрби, Абулқасим Абулхайров, Ақобир Шомансуров, Баҳриддин Шарипов, Бектош Нарзуллаев, Ваҳуд Маҳмудов, Зайнитдин Назриддинов, Мансур Ҳўжаев, Маъруфжон Расулий, Мирзаҳалил Каримов, Мирзахўжа Ҳўрхўжаев ва бошқалар аъзоликка кирган эди.

Шуниси эътиборлики, ташкилот аъзоллигига, асосан, ўз даврининг етук кишилари — юрт истиқлоли йўлида муҳим ишларни амалга оширишга ҳодир, ўқимшли, зиёли шахслар қабул қилинган. Улар устидадан ўша йилларда ўтказилган суд ҳужжатлари билан танишар экансиз, бунга яна бир қарра амин бўласиз. “Айби” Ватанини озод қўриш, халқни маърифатли қилиш бўлган бу зотларнинг бошларига қандай тухматлар ёғдирилмаган дейсиз. Келинг, ҳужжатларнинг айримларини варақлаб кўрайлик.

Масалан, 1897 йилда Самарқандда туғилган Ҳамро Ҳўжаев миллатчи сифатида ВКП(б) сафидан чиқарилган, унга “аксилникчилик” “Миллий иттиҳод” ташкилотининг аъзоси бўлган” каби қораловлардан ташқари, “Афғонистон билан алоқа ўрнатган, сиёсий

Мулоҳаза

Усмонали НОРМАТОВ

Сариосиё туманидаги Узун давлат ўрмон хўжалиги ишчи-хизматчилари ўрмонларни қўриқлаш, кенгайтириб бориш билан бирга, ўрмон бойликлари билан ҳам оқилона фойдаланишяпти. Хўжаликнинг Сангардак, Зевар, Тамшўш бўлимлари ўз ҳудудидаги майдонларда табиий ҳолда ўсадиган қизил дўлана, зирк, ёввойи писта, наъматак, аччиқ бодом, учқат, бўйимодарон, анзур пиёзи, арпабодиён, баргизуб, қора андиз сингари дарахт ва буталар ҳосили ҳамда алқор, кийик ўти, зира, далачай (зеварой), дўбўй, тоғ райхони каби доривор гиёҳларни териб олиб, ўрмон хўжалиги давлат кўмитаси ҳузуридаги “Шифобахш” доривор ўсимликлар илмий-тадқиқот марказига топширади.

Бу ҳам қўшимча даромад олишга, ҳам мамлакатимиз фармацевтика sanoatini хомашё билан таъминлашга хизмат қилади.

Сариосиёлик ўрмончилар ўрмон ҳудудидаги бўш ерлардан унумли фойдаланиш ва ўрмон ерларини эрозиядан сақлаш, ёмғир ва қор сувини тўплаш мақсадида доривор ўсимликларни маданий ҳолда ўстиришга ҳам алоҳида эътибор беришяпти.

Хўжалик ишчилари ва ўрмонбегилари саъй-ҳаракати билан ўрмон билан қопланмаган жойларда анча йил илгари шифобахш наъматакни уруғидан

экиб қўлайтиришга киришилган. Ҳар йили баҳор ва куз фаслида наъматакзор кенгайтириб борилди. Уларнинг меҳнати зое кетмади: охириги йилларда наъматак буталаридан тонна-тонна ҳосил йиғиб олинмоқда. Наъматакзорлар ҳозир 100 гектардан ошган, уруғидан экиб қўқартирилган аччиқ бодом майдони эса 200 гектарга етди.

Ўрмон ходимлари сўғориладиган 3,5 гектар майдонда ҳар йили қалампир ялпиз (қора тури), тирноқкул (календула), темиртакан, лимонут, мойче-чак каби доривор ўсимликларни ҳам етиштирмоқда.

ДОРИВОР ЎСИМЛИКЛАР КЎП, аммо ҳал қилинадиган масалалар ҳам талайгина

— Ўтган йили хўжалигимиз ўрмонларидан 100 тоннадан кўпроқ доривор ўсимликлар ва наъматак, аччиқ бодом йиғиб олиб, “Узсанотфарм” АЖ корхоналарига ҳамда “Шифобахш” доривор ўсимликлар илмий-тадқиқот марказига топширгандик, — дейди бош ўрмончи Бозор Назаров. — Айниқса, наъматакнинг шифобахш мевасига ҳаридор кўп. Ўтган йили 20 тоннадан зиёд наъматакни Туркияга ҳам экспорт қилдик.

Баъзи йиллар об-ҳаво ноқулайлиги боис доривор ўсимликларни тўлиқ йиғиштириб ололмаймиз. Масалан, “Қизил китоб”га киритилган омонқорани олайлик. Бу доривор ўсимликлардан 17 хилдаги дори-дармон тайёрланади. У фақат бизнинг ўрмонларда ўсади ва апрель ойида пишиб етилади. Тоғ-тепалик жойларда ўсгани учун териб олиш ва пастга ташириш, қўриштириш анча машаққатли. Нархи бошқа доривор ўсимликларга нисбатан анча қimmat.

Мазкур ўрмон хўжалиги 1959 йили ташкил этилган бўлиб, умумий майдони 132 минг гектардан иборат эди. Илгари йилдан кўпроқ вақт давомида 62 минг гектар ўрмонзор ҳарбий мақсадда хўжалик балансида қарилганлиги.

Ўтган йилдан бошлаб Зевар, Тамшўш ўрмон бўлимлари яна хўжалик тасарруфига ўтди. Ушбу бўлимлар ҳудудида, айниқса, ёввойи ҳолда ўсадиган доривор ўсимликлар, жумладан, ноёб омонқора зўда кўп.

— Баъзида омонқорани йиғиб келиш учун ҳарбий қисм раҳбариятининг рухсатномаси талаб қилинади, — дейди ўрмон хўжалиги директори Алламурод Одилов. — Чунки шу бўлимларга кириш йўлида пост қўйилган. Рухсатнома олиш оилаб қўзиладиган вақтлар бўлади. Натижада бундай ўсимликларнинг ҳаммасини ҳам тўлиқ йиғиштириб ололмаймиз. Бу йил тоғ ёнбағирларидаги ўрмонзорларимизда ёнғинларчилик кўп бўлгани учун омонқорани йиғиб ололмадик...

Ўрмон хўжалиги мутахассислари билан суҳбат жараёнида маълум бўлдики, ўрмончилар доривор ўсимликларни териб олиб қўригани билан уни сотиш муаммо. Наъматак мевасига ҳаммаша ҳаридор топилади, дейишди ўрмонбегилар. Унинг меваси пишганида, ҳар қанча қўриқланмасин, бир қисmini ўрмонбегилардан аввалроқ браконьерлар териб кетади. Аммо доривор ўсим-

ликларни “Шифобахш” илмий-тадқиқот маркази кам талаб қилади, нархи ҳам паст. Шундан бўлса керак, ўрмончиларда доривор ўсимликларни йиғиб топширишга қизиқиш суст.

— Президентимизнинг 2020 йил 11 апрелдаги “Ёввойи ҳолда ўсувчи доривор ўсимликларни муҳофаза қилиш, маданий ҳолда етиштириш, қайта ишлаш ва мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ходимларимизни руҳлантирди, — дейди қарийб 38 йилдан бери соҳада хизмат қилиб келатган Б.Назаров. — Шубҳасиз, бундан кейин доривор ўсимликларни химоялаш ва уларни қўлайтириш, териб топширишга қизиқиш ва муносабат яхши томонга ўзгаради. Эҳтимол, ушбу қарордан сўнг Зевар, Тамшўш бўлимларимизда ишчиларимизнинг эмин-эркин кириб чиқиши учун имконият яратилар. Шундай бўлса, доривор ўсимликларни кўпроқ йиғиштириб топшириш чоралари қўрилади.

Ўрмонзорлар ҳудудида ёввойи ҳолда ўсувчи доривор ўсимликлари муҳофаза қилиш ва йиғиш, маданий ҳолда қўлайтириш ҳақида сўз борган-

да, Сариосиё туманидаги “Ҳисор” давлат ихтисослаштирилган ўрмон хўжалиги ишчи-хизматчилари фаолиятини тилга олмай қўйиб бўлмайди. “Ҳисор” ўрмон хўжалиги директори Мусурмонкул Мирзаевнинг айтишича, доривор ўсимликлар маданий ҳолда етиштирилгани ва бепоеён ўрмонлардан йиғиб келингани билан нархи ўрмончиларни қониқтирмапти. Шунинг учун ходимларнинг манфаатдорлигини ошириш чораларини излаш даркор. Ҳар бир соҳада бўлгани каби ўрмон ходимлари ҳам бажарётган ишларидан манфаат қўрсатганига нисбатан маъсулияти ва қизиқиши ортади.

Ёшлик шижоати

РАҒБАТ БОР ЖОЙДА ҲИКМАТ, ЭЪТИБОР БОР ЖОЙДА ЮКСАЛИШ БЎЛАДИ

Рисолат МАДИЕВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Тадбиркорлик ҳаётга зийнат, турмушга фаровонлик бағишлайди. Соҳибқирон Амир Темур бу ҳақда “Тижорат аҳли ила дунё ободдир”, дея лутф этган. Азизжон Зоиров тадбиркорлик фаолиятини Тошкент давлат қурилиш-архитектура институтида ўқиб юрган кезларидаёқ бошлаган. У таҳсил олиш баробарида соҳасидан узоқлашмаган ҳолда ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқчи бўлди. Дастлаб турли ўқув курслари ва семинар-тренингларда қатнашиб, бу борадаги билимларини мустаҳкамлади. Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни обдон ўрганиб, режалар тузди. Барча ишбилармонлар каби рақобатчилар позициясини ўрганди.

бердик. Бундан ташқари, қурилиш ташкилотларига ҳам мингдан ортқ махсус кийим сотилди, — дейди ёш тадбиркор.

Ҳозирги кунда корхонада бир ойда тўрт ярим мингта махсус кийим-кечак, тўрт минг жуфт пойабзал, ўн мингта махсус қалпоқ ишлаб чиқарилмоқда. Ишлаб чиқарувчи “Ўзбекистон темир йўллари”, “Ўзтелеком” каби йирик корхона ва ташкилотлар, “ArTel”, “Pepsi” каби нуфузли савдо белгилари билан ҳамкорлиқни йўлга қўйган.

— Бозор талаблари жуда тез ўзгаради. Ҳар қандай талабга, оптималлаштириш ва янгиликларга тайёр туриш тадбиркорни муваффақият сари етаклайди, — дейди Азизжон Зоиров. — Махсулот ва хизматларга талабини ошириш, мижозлар эҳтиёжини қаноатлантириш мақсадида кичик корхоналаримизни оптималлаштириб, Ўзтепа туманида йирик фабрика ташкил этиш ниятидамиз. Унда 170 дан ортқ иш ўрни яратилади.

Ёш тадбиркор 2017 йил сентябрь ойида Россия Федерациясида бўлиб ўтган қатор кўргазмаларда корхонасида ишлаб чиқарилган махсус либос ва пойабзалларни намойиш этиб, экспорт учун шартномалар тузди. 2018 йили Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун ташкил этилган “Ташаббус-2018” танловига биринчи ўринга муносиб топилиб, “Спарк” автомобили билан тақдирланди.

Корхона томонидан жорий йилнинг шу пайтига қадар 120 минг АҚШ доллари миқдоридagi кийим-кечак экспорт қилинди. Айни кунларда 80 миллион сўмдан ортқ маблағни турли хайрия ишларига сарфлагани ёш тадбиркорнинг савоатли инсон эканидан далolat беради.

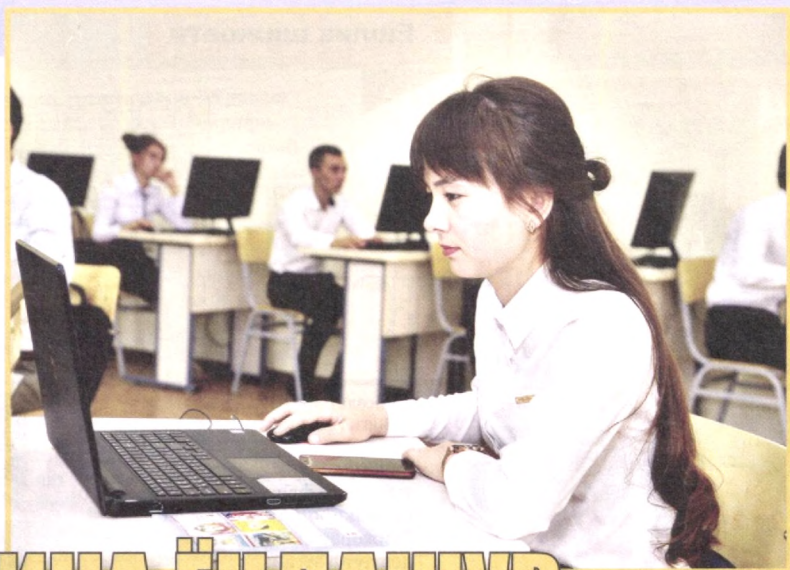
— Муваффақиятга эришиш осон эмас, — дейди Азизжон Зоиров. — Албатта, турли қийинчиликлар бўлади. Аммо бундай синовлардан қўчимаслик зарур. Рақобатчиларимиз кўп, албатта. Бироқ ютуғимиз шуки, буюртмачи учун махсус кийим, қалпоқ ва пойабзалга буюртмани битта корхонага бериш имконияти яратилган. Бу мижозлар учун ортқча вақт сарфлашининг олдини олади.

Бирор гоёни амалга оширишда вужудга келадиган тўсиқлар Азизжонни асло тўхтатмапти. У доим ўзига куч-гайрат топа олади. Мижозни ҳурмат қилади. Истеъмолчилар талабини диққат билан ўрганади. Ишида қандай муаммоларга дуч келатганини тушунишга ҳаракат қилади. Санокдаги рақамлар билан чекланишни истамайди. Ўз устида мунтазам ишлайди. Ҳамиша қирим-қирим, фойда-зиён устида, катта иқтисодий муҳитда, ўз ўрнини сақлаб қолиш ташвиши билан юрган ёш тадбиркорнинг ютуғи ҳам унинг ташаббускорлиги, янги гоёларни ҳаётга татбиқ этиш ва тинимсиз меҳнат қилишидadir.

Масофавий таълим

Исломбек РУСТАМБЕКОВ,
Тошкент давлат юридик
университети
ўқув ишлари бўйича проректори

Коронавирус пандемияси сабабли дунёнинг барча ривожланган мамлакатлари қатори юртимиз олий таълим муассасаларида ҳам ўқитиш жараёни масофадан ташкил этилмоқда. Шу жумладан, Тошкент давлат юридик университети ҳам тўлиқ масофавий таълимга ўтди.

Хамми йўлдошев олган сурат.

ЯНГИЧА ЁНДАШУВ ҚАНДАЙ САМАРА БЕРМОҚДА?

Таъкидлаш жоизки, 2020 йил 2 мартда тасдиқланган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили"да амалга оширишга оид давлат дастурида ушбу олий таълим муассасаси қаторида Тошкент давлат юридик университетида масофавий ўқитиш шакли жорий этилиши белгиланган эди.

Ушбу топшириқ асосида университетда тизимли ишлар йўлга қўйилиб, янги ўқув йилидан ўқув жараёнини тўлиқ масофавий шаклда ташкил этиш ишлари амалга оширила бошланганди. Коронавирус пандемияси ва жорий этилган карантин мазкур ишларни жадаллаштиришга сабаб бўлди.

Масофавий ўқитиш дунё миқёсида замонавий таълимнинг энг муҳим ва тобора оммавийлашиб бораётган шакли саналади. Бу соҳада дастлабки қадамлар ўтган асрнинг 60-йилларида Буюк Британияда қўйилган бўлса, 2005 йилдаёқ масофавий ва бевосита таълим оладиган талабалар сони нисбати тенглашган эди. Бугунги кунга келиб дунёда масофавий шаклда таълим олувчилар сони бевосита таълимга бўлган эҳтиёждан бир неча баробар ортган. Мутахассисларнинг таъкидлашича, 2025 йилга бориб бу кўрсаткич, яъни масофавий таълим олувчилар сони 650 миллионга етиши кутилмоқда.

Ўз навбатида, масофавий таълим ўқув юртидан узоқда яшовчилар, қатнаб ўқиш учун шароити бўлмаганлар, малакасини оширишни хоҳловчилар, ногиронлар ва яна бошқа турли сабабларга қўра бевосита олий ўқув юртига бориб, ўқиш имкониятига эга бўлмаганларнинг масофадан туриб билим ва таълим олишга бўлган эҳтиёжларини қондиришда муҳим омил бўлади.

Масофавий таълим ёшларнинг мустақил фикрлаш, ҳолатни баҳолаш, хулоса ва башорат қилиш қобилиятларини ривожлантиради. Яна бир афзаллиги шундаки, унда ўқувчи ўзига қулай вақтда ва ҳаттоки ўз оиласидан, турар жойидан, шуғулланганидан машғулоти ва ишдан ажралмаган ҳолда, билим олиш имкониятига эга бўлади.

Таълимни бу шаклининг, айниқса, ташкилий-иқтисодий афзалликлари ҳам алоҳида аҳамиятга молик. Масалан, ўқитиш учун катта ресурс талаб қиладиган аудиториялар, ётоқхоналарга зарурат қолмайди. Бу эса ўз-ўзини молиялаштирадиган таълим муассасалари ҳаражатларини оптималлаштириш имкониятини беради.

Масофавий таълимни ташкил этишда Тошкент давлат юридик университетида телеграм канали ва кафедраларнинг ижтимоий тармоқдаги каналлари (жами 15 та канал ва университетнинг битта расмий канали) ҳамда "YouTube"даги расмий каналлардан, шунингдек, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг dist.edu.uz ҳамда tube.edu.uz, таълим жараёни иштирокиларининг фойдаланиш имконияти ва қулайлик даражасидан келиб чиқиб бошқа таълим платформаларидан самарали фойдаланилмоқда.

Шу кунга қадар dist.edu.uz ўқув порталига жами 90 та ўқув курси маълумоти, tube.edu.uz га эса 21 та, "YouTube"даги TSUL MEDIA каналига 40 дан ортиқ видеодарс жойлаштирилди. Бундан ташқари, 2019/2020 ўқув йили баҳорги семестр фанларини масофавий ўзлаштиришнинг методик жиҳатдан қўллаб-қувватлаш учун moodle.tsul.uz масофавий таълим тизими тўлиқ йўлга қўйилди. Таълимни ўзлаштиришнинг назорат қилиш электрон дастурий таъминот орқали амалга оширилмоқда.

Тошкент давлат юридик университетининг бакалаврият таълим йўналиши 5 та соҳа мутахассислиги ва 8 та магистратура мутахассислиги бўйича ўқитилаётган 41 та фандан видео ва аудиоматериаллар, маъруза матнлари, модуль жамланмалар, мавзугар бўйича тақдимотлар, амалиёт материаллари, кейс стади, назорат саволлари ва бошқа ўқув материаллари кафедралар профессор-ўқитувчилари томонидан электрон таълим дастурларига жойлаштирилиб боришмоқда.

Масофавий ўқув жараёнини ташкил этишда университет томонидан асосий эътибор ўқув-усlubий материалларни тайёрлашга, масофавий таълим контентини яратишга қаратилиб, у эътибор илгор педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларини муваффақиятли қўллаш, пировард натижада таълим олувчига берилган маъ-

лумотларни мустақил равишда, тез ва қийин-чиликларсиз ўзлаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу билан бирга, масофавий таълимни жорий этишда ахборот маданияти даражасини ҳам инобатга олган ҳолда, берилган маълумотларнинг тизимли ўзлаштирилишига эришиш, таълим олувчи ва ўқитувчи ўртасида жонли мулоқотни таъминлаш мақсадида ўқув жараёни муайян қисмининг онлайн-реал вақт режимида амалга оширилишига ҳам эришилмоқда.

Бу орқали масофадан туриб таълим олувчида чинакам ўқув аудиториясини ҳис қилиш, электрон платформадан маълумотларни ўзлаштириш жараёнида вужудга келган саволлар, ўзидан иккиланганларга жавоб олиш, бошқа тингловчилар билан ўзаро мунозараларга киришиш имкони яратилган.

Ҳозирги кунда талабаларнинг имтиҳон жараёнида юридик таълим хусусиятларидан келиб чиқиб масофавий тарзда амалга оширилиши белгиланган. Жумладан, ҳуқуқшунос таҳлил қилиш, мантӣқий фикрлаш, ҳуқуқни қўллаш қўқимчаларига эга бўлиши кераклиги нуктаи назаридан барча талабаларга индивидуал муаммоли ҳолатлар (кейс стади) тақдим қилинади. Талабалар ушбу муаммоли ҳолатларни таҳлил қилган ҳолда жавоб тайёрлайди ва ушбу жавобларини электрон равишда махсус платформа орқали юклаб, ўқитувчиларга баҳолаш учун махсус тизим орқали жўнатади.

Ўқитувчининг баҳоси эса ушбу тизимда дарҳол қўринади ва талаба ўз баҳоси билан платформадан танишиши мумкин. Мазкур жараён мутлақ мустақил ва адолатли таъминлашга қаратилган бўлиб, талабанинг ўзлаштириш кўрсаткичини ҳолис баҳолашни таъминлашга хизмат қилади.

Таъкидлаш жоизки, буларнинг барчаси ҳозирги кундаги зарурат сабабли тезкорлик билан жорий этилган тизимлар ҳисобланади. Ушбу масофавий таълим тизимлари, масофавий ўқитиш услублари университет томонидан янада такомиллаштирилиб борилиши, махсус бўлим очилиши ҳам режалаштирилган ва буларнинг барчаси юқори сифатли тизимни жорий этишга пойдевор бўлади, деб умид қиламиз.

Орамиздаги одамлар

Беккул ЭГАМҚУЛОВ

ЯХШИЛИК ҚИЛ, ДАРЁГА ТАШЛА...

ИСМИНИ ҲАМ АЙТМАДИ
(САЙХУНОБОДЛИК ШЕРБЕК
ҲОЖИ БОБО ҲИКОЯСИ)

Бу воқеа икки минг ўнinchи йилларнинг бошларида бўлган эди. Ёшим олтимшдан ошганда биринчи марта Хоразмга, Хивага боришга аҳд қилдим. Ҳажга борганимда хивалик бир ҳожи ака билан яқин бўлиб қолган эдик. У уч-тўрт марта кўнғирок қилиб таклиф этган, шундай қарорга келдим.

Тумандаги икки тенгқур дўстимни олиб, эрта тонгда йўлга тушдик. Рўлда ўзим, чарчасам шерикларим ёрдам берадиган бўлди. Бундан ташқари, шошадиган ҳошимиз йўқ. Толиқсак, Самарқандда, Бухорода дам олиб, йўлда давом этишга келишимиз олдиқ.

Аввалига йўлнинг оғирлиги билинмади. Уч чол йўлма-йўл тўхтаб, гаплашиб Бухорога етиб борганимизни сезмай ҳам қолибмиз. Тўнда шаҳардаги меҳмонхонада дам олдиқ. Эрталаб нонушта қилгач, йўлда давом этдик. Ҳамон рўлда ўзим борардим. Бухородан Газли томон кетар эканмиз, бир зумга кўзим илинибди. "Тақ" этган қаттиқ товушдан уйғонганимда, олдимда кетаётган бир "Дамас" маркали автомобилга бориб урилганимни билдим. Тормозни босдим, аммо кеч бўлган эди. Секин йўлнинг четига чиқиб тўхтадим. "Дамас" ҳам йўлнинг нарига четига тўхтаб бўлган эди. Машинадан тушиб аввал ҳайдовчидан кечирим сўрадим. Аммо ҳайдовчининг қиймати бузилгани шундай юзидан билиниб турарди. Албатта, машинасини орқасидан уриб пачақлаганидан сўнг сени қулиб, раҳмат айтиб қутиб олмайдими?

— Ота, кўзингизга қараб ҳайдасангиз бўлмай-дими? Машинам янги эди, расво қилдингиз-ку.

— Кечирасиз, ўғлим, қаричилик. Узоқ йўлдан келаётган эдик, бир зум кўзим илинибди, — дедим ўзимни оқламоқчи бўлиб, гарчи бу гапим ҳеч нарсани ўзгартирма олмаслигини билиб турсам-да.

Ҳамроҳларим билан бирга унинг машинасини кўздан кечирдик. Орқа қисми пачақланибди. Чироклари синиб кетибди. Мени машинанинг олд бамфери ёрилибди.

— Нима қиламиз энди, ота? — деди ҳайдовчи менга қараб.

— Устага борамиз, ўғлим, фалокат оёқ остида, деб шуни айтди-да. Ҳеч кимга ҳеч нараса қилмади, шунингча шукр. Бирор таниш устанг борми? Йўл бошла.

У бир зум қараб турди-да, машинам ҳужжатларини сўради. Шу пайтда унинг кўнғилдан нималар кечгани менга қоронгу. Лекин бу чоллар ҳозир қочиб кетса, қўлаб юраманми, деб ўйлаб бўлиши мумкин. Унинг ҳаракатларидан шуни сездим ва машина ҳужжатларини қўлга тутказдим. У ҳужжатларни қўлга олиб, машинасини салонига қўйди. Сўнг "Дамас"га ўтириб йўл бошлади. Биз унинг ортидан эргашдик. Узоқ юрмадик. Икки-уч километр нарида устакхона бор экан. Олдига келиб тўхтадик. Ҳайдовчи ичкарига кириб, устани бошлаб чиқди. Иккиси ниманидир гаплашишди. Кейин менинг олдимга келди.

— Чаток бўлибди-ку, ота, — деди уста. — Машинаси янги экан, ҳамма эҳтиёт қисмларини янгииндан қўясан, деяпти. Сал қимматроқ бўлади.

— Қимматроғи қанча бўлади? Мусофир эдик, сафарга кетаётгудик. Пулим етмаса, телефонда балаларга айтмиш, йўлдан бировдан бериб юборди.

Уста телефон калкуляторидан нималарнидир ҳисоблади. Кейин секингина деди: "Ота, олти юз минг сўм бўлар экан".

— Сал қимматроқ ҳисобламадингми? Пулимиз озроқ эди-ёв.

Уста нархни арзонлаштирмади. "Меҳмон экансизлар, шунинг учун уста ҳақини жуда оз ҳисобладим", деб қўшиб қўйди.

Чўнтагимни қовсам 200 минг сўм пулим бор экан. Икки шеригимдан 300 минг сўм пул чиқди. Ҳали Хоразмга йўл бошимиз, бутун чўлни босиб ўтишимиз керак. Хуллас, озгина бензин пули олиб қолсак ҳам бизга яна 250-300 минг сўм пул керак эди. Шу босис, "Дамас" эгасига паспортини тутказдим.

— Ўғлим, шу паспортим сенда тура турсин. Мен ҳозир балаларга телефон қиламан. Улар бугунроқ бирорта йўловчи машинадан пул бериб юборадилар. Биз индинга орқага қайтамиз. Пул етиб келса, сенга ёки устага бериб ўтаман. Ҳозир мана бу 300 минг сўмни олиб тур. Уста машинангни тутазтаверсин.

— Нима деяпсиз, ота, — "Дамас" эгасининг астойдил жаҳли чиқди. — Ҳам машинани уриб, ҳам ишни чала ташлаб кетмоқчимиз. Мен энди эрта-индин йўлга чиқиб сизларни қутиб

ўтираманми? Бунақаси кетмайди. Пулни ҳозир топасиз.

Тўғриси, бошимиз қотиб қолди. Ҳозир муаммонинг ечимини топишимиз қийин эди. Ундай деса ҳам, бундай деса ҳам ҳайдовчини кўндира олмадим. Ҳатто бироз сен-менга ҳам бордик. Нима қилишни билмай бошимиз қотиб турганда сал нарида бизнинг моҳарамизни анчадан буён кузатиб турган бир йигит олдимизга келди-да, устага юзланди:

— Қанча пул етмапти?

— Уч юз минг сўм.

У чўнтагидан уч юз минг сўм пул чиқариб, устага узатди-да, нари кета бошлади. Мен хижолат бўлиб унинг ортидан эргашдим: "Эй, ўғлим, бундай қилманг, мен ҳозир балаларга айтаман, бугун пул жўнатиб юборса, кечга ҳам келиб қолади".

У йигит индамай мендан узоқлашди. Мен унинг ортидан юрдим: "Ўғлим ҳеч бўлмаса манзилингизни айтинг, индинга Хоразмдан қайтаётганда пулингизни қолдириб кетаман. Қарз ёмон бўлади".

— Бу қарз эмас, ота. Мен мингдан-минг розиман. Дуо қиларсиз.

— Ҳеч бўлмаса исмингизни айтинг.

У индамай узоқлашди-да, нарида турган машинага ўтириб жўнаб кетди. Ҳатто исмини ҳам айтмади...

СИЗ КЕЙИНГИ САФАР
Тўлайсиз
(ОТАМНИНГ ҲИКОЯСИ)

Тошкентдан Янгирга ўғлим Алишерниқига кетаётган эдим. Тошкент — Гулистон автобусига чиқдим. Гулистонга етгач, у-бу харид қилмоқчи бўлиб бозорга кирдим. Кеч қуз, ҳаво очик бўлса-да, кун совуқ эди. Уч-тўрт бола бир-бирини қўлаб ўйнаб юрган экан. Биттаси менинг ёнимдан чопиб ўтаётди, туртиб юборди. Қаричилик, бозор четидан сув тўла ховузга йиқилиб тушди. Кейин нима бўлганини эслай олмаман. Кимдир чопиб келиб кўтариб олди-да, машинага ўтказди. Сўнг ўзи ёнимга ўтириб қаергадир ҳайдади. Йўлда сал ўзимга келгандай бўлдим, дўхтирга олиб бораётган бўлса керак, деб ўйладим.

Уст-бошим шалабоқ бўлган, этим совуқдан жунжикиб борарди. Машина бир ховлида тўхтади. Ҳайдовчи машинадан туша солиб, ховлида турган аёлга юзланди: "Ҳаммом иссиқми?" "Ҳа" деган жавобни эшитгач, мени тўғри ҳаммом томон бошлади. Уст-бошимни ечиб, бошқа уст-бош қолдириб кетди. Ҳаммом иссиқ экан, бироздан сўнг ўзимга келдим. Уй эгаси берган кийимларни кийиб, ховлига чиқдим. Мени ҳалиги йигит қутиб турган экан. Дарров соғлигимни сўради. Кейин уйига киришиб, чой-нон олиб келди. Бозорда чопиб ўйнаб юрган балаларни эслади. Ёшлар одобсиз бўлиб кетаётганидан нолиди.

Мен ўз уст-бошларимни сўрадим, кетмоқчи эканимни айтдим. Йигит қулди:

— Ота, уэр, уст-бошимиз ҳўл ва лой бўлиб кетган экан, келингизиз ювиб қўйди. Икки-уч соатда қурийдил, кейин сизга жавоб берамиз.

Овқатлангач, иссиқ элитиб ухлаб қолибман. Кечга яқин уйғониб, кетишга чоғландим. Йигит қассоб экан. Бозорда мен йиқилган ховуз яқинида гўшт дўконни бор экан. Менинг қимлигимни, қаерга кетаётганимни сўради.

— Раҳмат, ўғлим, — дедим мен. — Энди менга жавоб берсанг. Ҳеч ким қилмаган яхшилиқни қилдинг. Раҳмат сенга.

— Уйимни кўриб олдингиз, ишхонам ўша бозорда. Қанон йўлингиз тушса, албатта, бизниқига кириб ўтинг.

Уй бекаси уст-бошларимни олиб келди. Ҳамма кийимларимни ювиб, дазмоллаб қўйди. Кўчага чиқдик. Қассоб йигит мени машинаси-га ўтказиб, автобус бекатига олиб келди. Мени "Нексия"сидан туширмаздан, шу яқинда мижоз излаб юрган такси ҳайдовчисини чақирди.

— Ака, бу отахонини Янгирга элтиб қўйиш керак.

— Элтамиз.

Иккиси пичирлаб ниманидир гаплашишди. Кейин билсам, йўлқирани келишишган экан.

— Ота, сизни шу такси ўғлингизниқига элтиб қўяди. Уйни билиб олдингиз, албатта келинг. — У шундай деди-да, такси ҳайдовчисига пул узатди.

— Нима қиламан, ўғлим, мен ўзим...

— Ота, сиз кейинги сафар тўлайсиз. Соғ бўлинг, дуо қилинг бизларни.

Ғалим оғзимда қолди. Такси секин ўрнидан қўзғалди-да, Янгир томон елиб кетди.

Янги лойиҳа

Ҳафиза КАРИМОВА,
Тошкент шаҳри "Bilim" ахборот-
кутубхонаси директори

Мамлакатимизда ёшларнинг маънавий-интеллектуал салоҳияти, онгу тафаккури ва дунёқарашини юксалтириш, туйғуси муҳаббат ва садоқат туйғуси билан яшайдиган баркамол авлодни тарбиялаш борасида китобхонлик ва китоб тарғиботини кучайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда.

Тошкент шаҳри "Bilim" ахборот-кутубхона маркази мутахассислари томонидан ишлаб чиқилган "Китобхон маҳалла" лойиҳаси пойтахт аҳолиси ўртасида фаол мутлолаа муҳити-

КИТОБНИНГ ЎЗИ УЙИНГИЗГА БОРАДИ СИЗ МУТОЛАА ҚИЛСАНГИЗ БЎЛГАНИ...

ни яратиш, болалардан кексаларгача бўлган қатламни кундалик ҳаётда китобга ошно этишга қаратилди. Ушбу лойиҳа уч йил давомида Тошкент шаҳридаги маҳаллаларда амалга оширилиши кўзда тутилган.

Лойиҳа доирасида карантин туфайли ҳалқимиз уйда қолиб вақтни мазмунли ўтказиш учун яна бир акция эълон қилинди. Унинг шiori "Китобхон кутубхонага келолмаса, китоб китобхонага боради!"

Буккросинг (инглиз тилида "book crossing" — "китоб саёҳати") гоёсига 2001 йили интернет технолог Рон Ҳорнбекор асос солган. Дунё бўйича (130 мамлакатда) 400 минг атрофида буккроссер мавжуд бўлиб, улар томонидан "саёҳатга чиқарилган" китоблар сони 1 миллионга яқинлашиб қолди. Тошкент шаҳрида ҳам "Bilim" буккроссери ташкил этилди. Лойиҳада 7 ёшдан 70 ёшгача бўлган барча фуқаролар иштирок этиши мумкин.

Демак, ўқиган китобларингиз уйингизда шунчаки турмаслиги учун уларни юртимиз бўйлаб "саёҳатга чиқаринг". Ахир сизга керак бўлмаган китоб айна дамда кимгадир фойдаси тегиши мумкин. Бундай савобли ишни

амалга ошириш учун иштирокингиз жуда муҳим.

Ҳеч қачон ўзингиз учун зерикарли бўлган эртак ёки романи "саёҳатга чиқарманг". Энг сеvimли китобларингиздан бирини бошқаларга ҳада қилинг, шунданга юртимиз бўйлаб сафарга отланган китобингизнинг инсонларга нафи тегиши мумкин.

Бу қандай амалга оширилади?

Китобни нима учун тортиқ қилаётганингиз ҳақида ва китобнинг бўлажак ўқувчисига тилак битиш учун жами 10 дақиқа вақтингиз сарф бўлади. Нихоят, қандай китобни қаерга қўйиб кетяпсиз — бу ҳақда bilmaksiya.botга маълумот юборинг (видеолавҳа ёки фотосурат шакли). Қарабсизки, сиз савобталаб кроссерсиз!

Китобни қаерда қолдириш мумкин?

Авалло, савдо марказлари ёки дорихона пештоқида қолдириг. Бу ерларда китобнинг одамларга етиб бориш эҳтимоли кўпроқ.

Умуман олганда, буккроссинглик оддий ва камтароналиқ, ёш ва даража танламаслиги билан ҳам қўлай. Бу гоёнинг тараққий эттирилиши одамларда китобга нисбатан меҳр уйғотишнинг самарали усулидир.